

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERADT

M A G A S I N

FÖR SPRIDANDET AF NYTTIGA KUNSKAPER BLAND ALLA KLASSER.

Februari.

Andra Häftet.

1849.

Mulei Abderrhaman, Sultan i Marocko.

Historiskt Diarium. Februari.

- 1 1713 Kalabaliken i Bender.
- 2 1656 Svenska hären, under Ascheberg, slår Polackarne vid Radom.
- 3 1707 Ryssarne blifva af Svenskarne slagne vid Runafel.
- 4 1740 Bellman*.
- 5 1768 Napoleon*. 1818 Carl XIII †.
- 6 1521 Ribbing och hans båda söner halshuggas i Stockholm.
- 7 1564 Michel Angelo Buon.*.
- 8 1587 Drottning Maria af Skottland halshugges.
- 9 1772 Franzén*.
- 10 1650 Cartesius †.
- 11 1732 Washington*.
- 12 1804 Kant †.
- 13 1660 Carl X Gustaf †.
- 14 1779 Cook †.
- 15 1564 Galileus*.
- 16 1497 Melancthon*.
- 17 1673 Moliere †.
- 18 1546 Luther †.
- 19 1594 Konung Sigismund krönes i Upsala.
- 20 1694 Voltaire*.
- 21 1790 Joseph II †.
- 22 1808 Ryssarne bryta in i Finland.
- 23 1677 Spinoza †.
- 24 1468 Guttenberg †. 1848 3:dje Franska Revolutionen.
- 25 1634 Wallenstein †.
- 26 1814 Sergel †.
- 27 1457 Konung Carl VIII Knutsson dömes att mista Sveriges krona.
- 28 1786 Arago*.

Mulei Abderrhaman, Sultan i Marocko.

Mehemed, en Scherif eller en af profetens ättlingar, kom år 1557 i besittning af Fez och Marocko, och denna thron innehafves ännu af hans efterkommande. Oaktadt detta sultanat aldrig sjunkit så djupt, som de öfriga barbaresk-staterna, har dock äfven denna herrskare-familj måst hylla det allmänna förderfvet, blodbesudla sin thron och insvepa sitt land i barbariets mörker. Blodiga strider och lönnmord tjänade blott allt för ofta såsom medel till att komma i besittning af herraväldet och de flesta af regenterna voro grymma despoter. Den förfärligaste af dem alla var *Mulei Ismael*, som dog 1727 och under hvars regering landets tillstånd försämrades till en utomordentlig grad. Antalet af de på hans befallning verkställde afrättningar är så stort, att man, vid att kasta en blick på detsamma, måste tveka om huruvida man antingen mest bör hata detta förbannelsevärda odjur, eller förakta de usla människor, som voro i stånd till att kunna tåla dylikt.

Muleis blodfläckade regering hade blodiga följder. Mot slutet af densamma gjorde hans söner uppror och stredo länge om thronen, hvilken Mulei Abdallah slutligen bemäktigade sig. Dennes son, *Mulei Sidi Muhammed*, som år 1757 uppsteg på thronen, var väl mera mänsklig än hans företrädare, men de krig med Frankrike, Spanien och Portugal, uti hvilka han blifvit invecklad, voro ingalunda egnade att låta fredens välsignelser sprida sig i hans land. Knappt hade denna sultan för sista gången tillslutit sina ögon, år 1790, förrän en blodig och långvarig kamp om thronen uppkom emellan hans söner. Slutligen segrade *Jezid*, den äldste af dem; men han regerade blott i sju år, under ett oafbrutet misstroende. Också måste efter hans död, Mulei Soliman draga svärdet mot sina öfriga bröder, hvilka, såsom ståthållare i de särskilda provinserna ofta ådagalade sin brinnande längtan efter oinskränkt herravälde.

Icke heller denna sultan dog en naturlig död. I Tetuan fann man honom nemligen död i sin säng, natten emellan den 14:de och 15:de Mars 1821; och man trodde allmänt att hans död vållats af hans brorson, *Mulei Abderrhaman* (den sjunde.) Denne hade gjort uppror emot sin rättmätige herre och undanträngde nu likaledes dennes son från herradömet öfver Marocko. Nyssnämnde furste, som besteg thronen den 28:de November 1822, berömmes för att vara mänskligare än alla hans företrädare i regeringen; men derharest man är så litet van vid mänsklighet, synes äfven den minsta dygd strålande. Hans motvilja för den religiösa fanatismen synes imellertid vara en högst tvetydig dygd och måhända icke annat än list hos en arab, som insett att det ej är öfverensstämmande med tidsandan, att kasta sig i armarna på fanatismen, för att kunna kvarhålla sig på thronen.

Det finnes ingenting, som bättre karakteriserar den nuvarande regeringens brottsliga uppkomst, än den oupphörliga fruktan, uti hvilken väl underrättade personer låta den marockanska tyrannen sväfa. Han fruktar samma öde, som han förut beredt sin onkel, och, som man allmänt påstår, äfven sin kusin, nemligen: *att dö af gift!* Derföre var det en lång tid bortåt hans sons, prins *Sidi Muhammeds* pligt, att uppassa honom vid bordet och först smaka på de framsatta rätterna. Denna förrättning utföres nu af sultans yugre son, *Mulei Ali*, som, tillika med den äldste föddes af en engelsk moder.

Regeringssättet i detta land är mycket enkelt. Thronarvingens uppfostran är till sin grundprincip populär, men i afseende på den praktiska användningen högst godtycklig och grym. Sultans son blifver nemligen, straxt efter födelsen öfverlemnad till någon förnäm Mohr, för att af honom uppfostras. Denne, som genom en sådan ära, ställes på ett ganska farligt prof, måste då uppfostra den kejsrliga prinsens och behandla honom såsom sin egen son, ända tills dess han uppnått 12 års ålder. Under hela denna tid får han icke visa sig för monarken. Då uppfostran är fullbordad, framträder uppfostraren med sin elev, för den kejsrliga thronen, och den unge

prinsen blifver då examinerad, hufvudsakligen i den dogmatiska delen af koran. Det är en sällsam lycka för den goda Mohren, om den unga furstesönens upfostran vinner herrskarens bifall; i motsatt fall dör den olycklige läraren på pnbänken.

Mulei Abderrhaman berömmes för att ett långt mindre antal afträttningar under hans regering blifvit verkställda, än under hans företrädares. Emellertid kan dock icke heller den nuvarande sultan i Marocko förneka den mohriska trolösheten, hvilken prisar list och lömskhet såsom de största dygder. Mycket betydelsefullt i detta hänseende, är det yttrande han någon gång skall hafva fällt: «att trofast hålla sitt ord, passar blott för låga själar».

Föröfrigt kunna måhända ett par exempel på marockansk lagskipning bäst gifva ett begrepp om landets regerings-philosophie. — En ståthållare i Fez instämde för domstolen, tre unga män, som voro anklagade för att hafva stulit några dufvor. Sätten eder! sade domaren med en smilande min och forlor derpå: När man nekar, att hafva stulit dufvor, så borde man åtminstone akta sig för att hafva en och annan duffjäder i håret! Genast grep en af de anklagade åt hufvudet, för att bortskaffa fjedrarne, och röjde sig sålunda själf såsom den verkliga gerningsmannen.

Emot detta medel att framlocka en bekännelse, kan man visserligen icke invända något, emedan det grundar sig på det aldrig döende samvetets styrka. Deremot är följande exempel så mycket mera öfverensstämmande med uråldrig sedvana i Marocko. År 1818 hade en slagtare, som tillika var värdshusvärd, upfunnit ett nytt sätt att förskaffa sig kött för billigt pris. Han lockade nemligen unga flickor in i sin boning, mördade dem och sålde deras kött. Sedan han sålunda afdagatagit åtta af dessa olyckliga, anmälde hustrun hans brott för sultanen. Denne dömdo då, att slagtaren skulle hackas i stycken på sin egen slagtbänk. Fyra negrer verkställde denna befällning och höggo slagtaren långsamt i små stycken, hvilka de kokte i en på elden stående kittel. Efterhand som köttstyckena blifvit mörkokta, kastades de af negerbödlarne åt utsvaltna hundar, midtför den då ännu lefvande förbrytarens ögon.

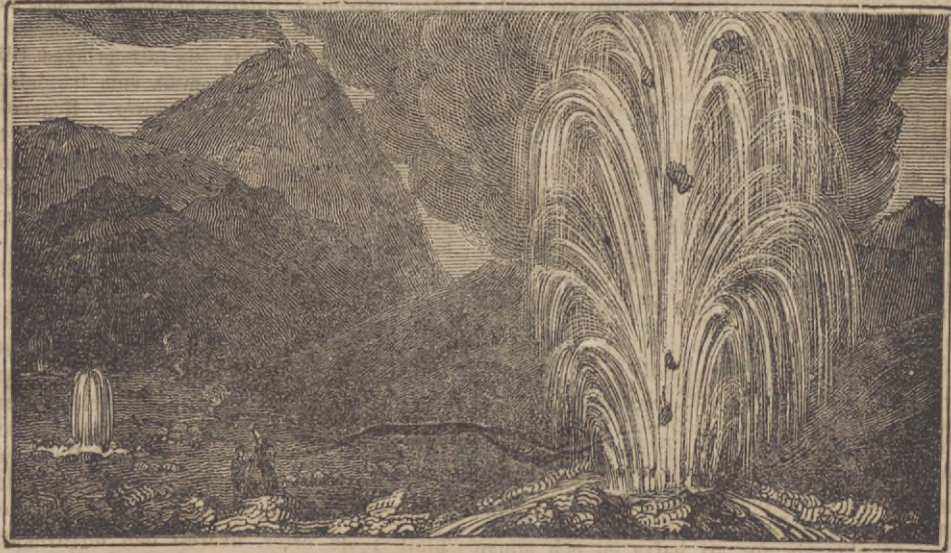
Regeringssättet i detta rike är inskränkt monarkiskt. Herrskaren för titel af: *Emir al Mumenin* eller *Scherif Sultan*. Den enda lagbok är Koran, hvilken af herrskaren och embetsmännen ofta tolkas ganska godtyckligt. De särskilda provinserna styras af ståthållare, *Kaider*, hvilka oftast äro prinsar eller släktingar till sultan. Under dessa stå: *Kaliferna*, *Aminerna* (tullförvallarne), *Hakemerna* (Polismästarne) och *Motasiberna* (handelsfogdarne). Hvarje stad har en *Kadi* (domare), en *Imam* (prest), en civil- och en militair-chef (*Kaider*). De särskilda arab-stammarne hafva hvar sin *Scheich*.

Statens, eller rättare sagdt, sultans inkomster äro ganska betydliga, och anses uppgå till 20 millioner francs årligen. De bestå hufvudsakligen i den judarne pålagda, högst tryckande kopp-skatten, i de skatter, som arab-stammarna erlægga, och i den ti-

onde som tages af innebyggarnes förmögenhet. Dessutom inbringar handels-monopolet stora summor, utan att tala om den årliga tribut, som en del europeiska stater nedlåta sig att erlægga till sultanen i Marocko, för att förekomma sina handelsfartygs plundring af marockanska korsarer. Regeringen har sålunda dragit god försorg om sin kassas tillväxt, och i *Mequinez*, sultans sommar-residens, finnas ofantliga skatter hopade, som den misstrogne herrskaren på det strängaste sätt låter vaktas af sitt negerryteri, hvilket räknar omkring 60,000 man.

Men desto sämre är sjelfva landets tillstånd. Val har sultan under sin tjugoåriga regering skänkt handeln mycken uppmärksamhet; men i ett land, som regeras på ett despotiskt sätt och hvarest herrskaren anser allt tillhöra sig, betyder denna uppmärksamhet ingenting annat, än att han sjelf drager mesta vinsten deraf och att han understöder handeln blott till följel af egen vinningslystnad. Handeln i Marocko inskränker sig till några få naturprodukter, såsom hudar, ull och en liten kvantitet silke, och får idkas blott i de orter, hvarest den misstrogne sultan sjelf kan hafva ett vaksamt öga öfver affärerna. Derföre är Mogador rikets förnämsta handelsstöd, men besöks blott af omkring 50 fartyg. Total-beloppet af denna handel kan anslås till 40 millioner francs, hvaraf $\frac{1}{3}$ omsättes i rikets öfriga sjöstäder. Rikets bästa hamn, *Santa Cruz*, har nu varit tillsluten öfver 90 år, tillföljel af ett derstädes utbrutet uppror emot hofvets tryckande godtycke.

Resande hafva skildrat den marockanska krigsmagten såsom ett chaotiskt element, utan den minsta inre sammanhållning. Alla kraftfulla muhamedaner äro, förnämligast i nödens tid, förpligtade att tjänstgöra såsom soldater. Men deras exercis är ganska bristfällig. Det oaktadt ådagalägga de vid mönstringarna, att man i striden kan uträtta mycket med sådant folk, som dessutom har ett medfödt anlag till krig. Af regeringen erhålla soldaterna hvarken bröd eller penningar. Infanteriet skjuter med luntgevär. Rytteriets styrka består dels i dess ypperliga hästars snabbhet och dels i den skicklighet hvarmed hvarje ryttare förstär att tumla sin gångare samt dessutom i det första vilda angreppet. En resande, *Louis Dureau*, fann derjemte, att fästningarne vid kusten voro väl provianterade. Mogador och Tanger hafva hvardera 150 jernkanoner, 70 bronzkanoner och 20 mörsare. Deremot hafva de brist på artillerister. Mohrerna gå utan ordning löst på fienden, i hopar och irreguliera massor, i det de, både vid angrepp och reträtt, upphäva vilda stridsrop och framför allt lita på sina hästars snabbhet. Spanska renegater och europeiska öfverlöpare stå i spetsen för artilleriet. Den marockanska sjömagten består af tre brigantiner eller galioter, hvardera med 40 kanoner, samt af 40 kanonbåtar, hvilka ligga på redden vid Larache och Tanger.

Den stora Geisern på Island.

Ön Island, som ligger vid den yttersta gränsen af jordens bebodda del, nära norra ishafvet, emellan Norrige och Grönland, företer för naturforskaren flera fenomen, hvilka äro så mycket märkvärdigare, som de stå i den skarpaste kontrast till hela landet och dess temperatur. Här finnas nemligen flera vulkaner, som beständigt sjuda och ryka, och hvilkas eldpelare upplysa landet på ett betydligt afstånd. Den största bland dessa vulkaner är *Hekla*, som under sitt utbrott år 1783, på ett förskräckligt sätt ödelade en stor del af ön. Den uppstigande eldpelaren nådde en sådan höjd, att den kunde synas på 34 miles afstånd. De heta källorna på landets nordöstra kust, kasta under ett förfärligt dån sina svarta, svafvelaktiga massor 10 till 15 fot i luften. Den resande kan icke finna ord för att beskrifva det hemska af ett sådant skådespel.

Ett af de märkvärdigaste naturfenomen på denna ö är den så kallade *Geisern*, ett sammanlopp af heta vattenkällor, hvilka tid efter annan med ett ihålligt dån kasta sina vattenmassor i luften, likasom en springkälla. Dessa källor finnas på sydvästra delen af ön, omkring 15 mil från *Hekla*, och upptaga en yta af nära tre fjerdedels mil, dels vid foten af en medelmåttigt hög bergskedja, dels på sidorna af densamma och ända upp till dess topp.

Man räknar öfver 100 sådana källor, ehuru endast tre eller fyra af dem betecknas med namnet *Geiser*. Deras utbrott äro häftiga, men vara icke särdeles länge. Mellantiderna vara längre, så att åskådaren kan med fullkomlig säkerhet nalkas dem och lugnt undersöka kanalerna, från hvilka det underjordiska vattnet springer i luften. När ögonblicket kommer, då ett nytt utbrott förestår, bebådas detta genom ett buller, som några minuter föregår sjelfva utbrott et

Då är tiden inne för åskådaren att draga sig tillbaka, om han ej vill utsätta sig för faran att öfversköljas af kokhett vatten eller till och med att nedstörta i ett nytt svalg som öppnar sig.

En resande, som iakttagit *Geisern*, meddelar derom följande:

Redan på flera miles afstånd från *Geisern* kunde vi af de rökmoln, som vältrade sig fram genom luften, märka stället, hvarest en af de märkvärdigaste scener i naturen företer sig, hvarest den stora *Geisern* framtränger genom den splittrade marken, höjer sig sjudande i luften och sänder sina rökmoln upp emot himmelen.

Just som vi krökte om den sista höjden, helsades vi af ett utbrott, som varade i flera minuter, under det vattnet slungades i luften till en anseelig höjd. Ehuru vi voro omgifna af en stor mängd sjudande källor, förblevo vi likväl intet ögonblick i tvifvel om, till hvilken källa vi skulle närma oss.

Icke långt från strålens norra sida höjde sig en stor, kretsformig vall, ifrån hvars midt en anseelig rökmassa uppsteg i luften. Detta var den stora *Geisern*. Vi bestego denna vall, och snart hade vi den stora ketteln framför våra fötter; den var mer än till hälften fylld med det skönaste, mest kristallklara vatten, som i detta ögonblick befanns i ett sjudande tillstånd. Djupet i midten funno vi vara omkring 70 fot. Ketteln sänker sig trattformigt ner i djupet och har en diameter af omkring 50 fot.

Sedan vi stått här en stund, försänkta i tyst beundran öfver det praktfulla skådespel, som denna oförlikneliga källa, framställer för åskådarnes blickar, återvände vi till det ställe der vi lemnat våra hästar. Men snart underrättades vi genom ett ihålligt brakande och ett lindrigt jordskalf, att ett utbrott fö-

restod. Likväl kastades endast några små vattenstrålar i luften, och vattnet i kitteln steg ej öfver bräddarne.

På detta sätt fortfor under flera timmar efter hvarandra, detta brakande som skakade hela nejden; likväl följde inget större utbrott. Vattnet kokade blott med stor häftighet.

Omsider blefvo knallarna högre och häftigare, nästan som om de härrört från något aflägsset batteri. Jag lopp nu intill nyssnämnde vall, som skakades häftigt under mina fötter, och jag hade knapt tid att kasta en blick i kitteln, förrän källan sprutade i vädret och tvang mig att ögonblickligen draga mig tillbaka på ett vördnadsfullt afstånd. Vattnet strömmade nu upp ur tratten, med en förfärlig hastighet och kastades i luften uti oregelbundna pelare. Dessa pelare omgäfvos af ofantliga rökmassor, hvarigenom de till en stor del undanskymdes för våra blickar. De fyra eller fem första strålarna voro obetydliga och nådde endast en höjd af 15 till 20 fot. Derefter följde en stråle af omkring 50 fots höjd; sedan kommo två eller tre betydligt mindre, till dess den sista strålen visade sig, som i prakt öfverträffade alla de föregående, och steg till en höjd af minst 70 fot. De stora stenar, som vi förut hade nedkastat i tratten, slungades i luften till en anseelig höjd. Då pelarne föllo ned igen, drefs vattnet öfver högsta delen af vallen, bakom hvilken jag stod. Pelarens vattenmassa, som hade minst 10 fot i diameter, höjde sig lodrätt, men delade sig derpå i flera praktfulla sidogrenar, och flera mindre strålar skiljde sig derifrån samt nedföllu i sned riktning till icke ringa fara för åskådaren, som lätt kunde blifvit kokt af det nedfallande vattnet. Hela detta uppträde var i sanning beundransvärdt.

Nästa morgon väcktes jag af min reskamrat, för att åskåda ett utbrott af den källa man kallar för nya Geisern; den ligger 40 steg söder om den stora Geisern. Det är omöjligt, att göra sig något begrepp om det skådespels prakt och storhet, som här visade sig för mina förvånade ögon, i det ögonblick, jag drog tältets förhänge åt sidan. Ur en tratt af 9 fots diameter, som låg omkring 100 steg ifrån den plats, hvar-est jag stod, uppkastades med en otrolig kraft en ofantlig vattenpelare i luften, till en höjd af 50 à 80 fot, åtföljd af förvånande rökmoln och ett förfärligt buller; den hotade att alldeles förmörka horisonten, men bestrålades på en gång af morgonsolen. I de första fem minuterna förblef jag liggande på mina knän, försjunken i stilla och högtidlig beundran.

Derpå begaf jag mig till källan, hvarest vi nu alla sammantråffade och gemensamt med hänryckning meddelade hvarandra våra känslor af förvåning och beundran. Vattenstrålarna hade efterhand sänkt sig; men skum och rök hade efterträdt dem, och framstörtade nu med ett bedöfvande buller, samt steg till en höjd obetydligt mindre än den, hvartill vattnet stigit. Då vi förut kastade de största stenar, vi kunde finna, ned i tratten, uppslungades de ögonblickligen till en betydlig höjd, och några af dem som blifvit uppkastade lodrätt och således föllo tillbaka i kitteln,

blefvo under fyra till fem minuter flera gånger sålunda kastade upp och ned.

Stora Geisern utkastar sina vattenmassor regelmässigt hvar sjette timma; men den uppstigande pelarens höjd är mycket olika. Ibland stiger den ända till 200 och 300 fot högt. Lilla Geisern kallas äfven den bullrande Geisern, ty dess utbrott åtföljas vanligtvis af ett förfärligt buller.

Bruden utan Brudgum.

I anledning af *konungens af Rom* födelse skulle åtskilliga unga, väl uppfostrade flickor i Paris vigas vid sina fästmän och erhålla hemgift på statens bekostnad. En ung, vacker flicka, hvitklädd och med brudkransen fästad öfver sina yppiga lockar, inställde sig i kyrkan, men utan att vara åtföljd af någon brudgum. Då turen omsider blef hennes, sadé hon helt naivt: *«Jag trodde att äfven brudgummen skulle här erhållas!»* Kejsaren, för hvilken detta blef berättadt, skrattade hjertligt deråt och gaf den vackra flickan en af sitt gardes hyggligaste krigare, tillika med en dubbel brudgäfva.

Sångens verkan på en vansinnig.

Sångerskan Camporese i Milano blef en afton uppmanad af en bland sina vänner, att göra en god gerning af sällsam beskaffenhet. Uti stiftelsen för sinnessvaga hade man nemligen intagit en man, som i ordets egentliga mening var musikgalen. Man hade uthvisslat en af honom komponerad opera, hvars värde var mindre än den möda han gjort sig dermed, och denna utgång hade till följd att mannen förlorade sitt förstånd. Den olycklige hörde talas om den berömda sångerskan, hvars utmärkta talent var ett föremål för allmän beundran i Milano, och äfven han lärdes nu af den häftigaste åtrå, att få höra henne. En tid aktade man ej på hans böner; men deröfver blef han så vild och oregerlig att man måste binda honom vid sängen. I detta bedröfliga tillstånd hade madame Camporeses vän sett honom. Denna dam hade just klädt sig till ett aftonsällskap, då hon blef anmodad om nyssnämnde tjeust. Hon betänkte sig en stund, kastade derpå sin kappa omkring sig och sade: Välan då, låt oss gå dit!

Hvarthän!

Till Hospitalet!

Nu på ögonblicket? Det är ju tids nog i morgon eller öfvermorgon.

Skulle jag uppskjuta det tills i morgon? Nej i sanning, det vill jag ej! Kan jag göra denna stackars menniska någon god gerning, så må det ske genast.

De begäfvos sig således till hospitalet, och blefvo der införda i ett rum, som endast medelst en tunn vägg var skild från den vansinniges cell.

Madame Camporese började nu sjunga en af Haydns melodier. Sjukvakterne i det närgränsande rummet märkte, att deras patient plötsligen upphörde att larma och rasa, att han blef ständigt lugnare och slutligen brast i tårar.

Sångerskan inträdde nu i hans cell, satte sig och begynte ånyo att sjunga. När hon hade slutat, framtog den olycklige komponisten ett sönderrifvit ark papper med en af honom sjelf komponerad melodi, som han öfverlemnade åt sångerskan. Det var ingen text dertill, och musiken dugde ej heller serde-

les; men sedan Madame Camporese hade genomsett bladet, sjöng hon några ord af Metastasio till melodien, och föredrog denna med en så hänryckande ljufhet, att melodien tycktes aldeles förträfflig.

»O, sjung denna melodi ännu en gång!» bad den sjuke.

Sångerskan efterkom hans begäran och lemnade honom derpå, ledsagad af hans välsignelser och åhörarnes tårar.

Huset hvaruti Shakespeare föddes.

Jag hade, berättade *Washington Irving*, kommit till *Stratford*, endast för att hit företaga en poetisk valfart. Mitt första besök gällde det hus hvaruti *Shakespeare* föddes, och, efter sägen, uppfostrades i sin faders handverk. Det är ett litet oansenligt hus af murbruk och korsvirke; väggarne i det smutsiga huset äro betäckta med namn och inskriptioner på många språk, ditskrifne af pilgrimer af alla stånd och nationer, allt ifrån fursten ända ned till bonden; de afgifva ett enkelt, men ögonskenligt bevis på den allmänna hyllning, menskligheten egnat denne store skald.

Huset visas af en gammal, pratsam qvinna med ett rödt, likgiltigt ansigte med blå, kalla, snikna ögon: hennes hufvud omgifves af lockar af ett linaktigt hår, som framsticker under en ej särdeles ren nattmössa. Hon var isynnerhet mån om, att förevisa relikier, af hvilka detta hus, likasom alla berömda helgonskrin, innehåller en stor mängd. Här sågo vi den sönderslagna kolfven till den bössa, med hvilken *Shakespeare* sköt hjortar under sina hemliga utflygter såsom krypskytt. Äfven visade hon oss hans tobaksdosa, hvilken öfvertygade oss om, att han varit en lika så stor älskare af rökto bak, som *Sir Walter*

Raleigh. Här förvaras ännu den värja, han som Hamlet bar på scenen, och samma lykta, med hvilken Lorenzo fann Romeo och Julie vid grafven. Dessutom funnos här en mängd föremål förfärdigade af Shakespeares mullbärstråd, hvilket tyckes besitta lika så stor kraft att föröka sig, som det «sanna korsets» tråd.

Shakespeares stol är dock det viktigaste föremålet för alla hitresande nyfiknas uppmärksamhet. Denna stol står i kakelugnsvrån af ett litet, mörkt rum, näst intill det hvaruti hans fader hade sin försäljning. Här måtte han hafva sutit många gånger, då han som gosse om afnarne hörde på squallersystrarne i Stratford, när de berättade spökhistorier och sagor från Englands oroliga tider. Det är ett bruk, att hvar och en som besöker huset sätter sig ned på stolen; och den gamla qvinnan försäkrade oss, att de troendes glödande ifver är så stor, att man åtminstone hvart tredje år måste sätta nytt säte i denna stol, som likväl är gjord af massiv ek. Vid denna stol är det anmärkningsvärdt, att den har någon likhet med den arabiska trollkarlens flygande stol; ty ehuru den för några år sedan såldes till en nordisk furstinna, har den likväl på ett besynnerligt sätt åter hittat vägen tillbaka till sin gamla kakelugnsvrå.

Ehuru detta hus i tidernas längd, undergått många förändringar, är det likväl utan tvifvel den byggnad, hvaruti den store skaldens föräldrar bodde och han sjelf föddes. Gamla handlingar, som ännu finnas, bevisa tillfyllt, att det köptes af skaldens fader, nio år före sonens födelse. Skalden sjelf ärfde huset efter sin fader och efterlemnade det, deladt i trene hus, till sin äldsta dotter *Susanna*, i det han endast förbehöll sin syster (*Mistress Hart*) fri bostad i den delen af huset som han bebodde vid hans död. Det är denna del af huset, som nu kallas Shakespeares hus; den andra hälften förvandlades till vårdshus, och är så ännu i våra dagar.

Efter sin fasters död fick Shakespeares dotter hela huset, som efter dennas död åter tillföll hennes dotter, lady *Barnard*, hvilken vid sitt frånfalle efterlemnade det till sina systersöner *Thomas* och *George Hark*. Det förblef i deras efterkommandes besittning till början af detta århundrade. Men efterhand kom familjen i fattigdom; vårdshuset förföll, och den andra hälften af byggnaden blef åter delad. Den andra våningen förvandlades till slagtarbod och det till huset hörande jordstycke försåldes. Men år 1806 kom *Thomas Court* i besittning af det hela, och det är hans dotter, som nu förevisar Shakespeares födelseställe. Denne Court förderfvade emellertid vårdshusets framsida i det han lät putsa den och dervid gjorde åtskilliga förändringar, som ingalunda försköna dess utseende.

Huset blef för någon tid sedan utbjudet till salu. Men staden Stratford är för fattig att köpa det. Amerikanska spekulanter hafva, som det påstås, afsigt att köpa det, för att genast nedrifva det och sedan åter uppbygga det på andra sidan oceanen; men nu samlas i England penningbidrag för att kunna inköpa det hus, i hvilket Englands största skald föd-

des, och förvara det såsom en nationalegendom. Ehuru huset knapt är värdt 1,000 £ sterling, tror man likväl att det vid auktion kommer att betalas med minst 2,000 £ sterling.

Den stora Sjöormen.

En ny bekräftelse på tillvaron af den stora sjöormen, innehålles i följande berättelse, daterad Plymouth den 7 Oktober 1848, och hvilken först offentliggjordes i engelska tidningen *Times*.

Då fregatten *Dädalus* (Capiten M'Guhæ), hvilken den 4 November ankom hit (till Plymouth) på dess återresa från Ostindien, befann sig emellan *Goda Hoppsudden* och *S:t Helena*, sågo största delen af officerarne och manskapet, omkring kl. 4 om eftermiddagen, en stor sjöorm. Odjuret höll sig synligt, i närheten af fregatten hela 20 minuter. Dess hufvud var fyra fot upphöjdt öfver vattenytan och af dess kropp syntes en längd af ungefär 60 fot. Enligt de åskådandes beräkning efter ögonmått var dessutom 30 fot af kroppen tätt under vattenytan, och medelst denna kroppsdel fortskaffade han sig med en hastighet af 15 engelska (2½ svenska) mil i timman. Diametern af den synliga delen af kroppen uppgick till ungefär 16 tum. Då ormen öppnade sina käftar, hvilka voro fullsatta med stora, taggiga tänder, syntes afståndet dem emellan vara minst tre alnar. Skeppet seglade med 8 knops fart eller en hastighet af 8 engelska mil i timman. *Dädalus* hade seglat från *Goda Hoppsudden* den 30 Juli och uppnådde *S:t Helena* den 16 Augusti.

Öfvanstående berättelse har af Capiten M'Guhæ blifvit bekräftad i ett egenhändigt bref till Amiralen Sir W. H. Haye i hvilket han tillika uppgifver, att ormen simmat så nära intill skeppet, att om någon af hans bekanta hade befunnit sig på samma afstånd, skulle han kunnat tydligen igenkänna honom. Färgen var mörkbrun och endast omkring halsen ljusgul. Fenor hade han icke, utan i stället ett slags mahn, likasom en häst, men hvilket dock möjligen varit en hop sjögräs som fastnat å hans rygg.

Medel mot blödning.

I *«Gazette Médicales»* har en Dr. Negrier bekantgjort följande rön.

Då jag en dag för några år sedan bärberade mig, berättar han i nyssnämnde skrift, skar jag mig under näsan, så djupt, att jag icke var i stånd till att stilla blodflödet. Sedan jag förgäfvos försökt alla de medel som stodo till min disposition, sträckte jag tillfälligtvis båda armarna uppåt, för att nedtaga en sak som hängde öfver den spegel framför hvilken jag bärberat mig. Och till min förvåning upphörde blödningen ögonblickligt. Jag nedfällde då åter armarna, och straxt började blodet ånyo att flyta, hvarefter jag

åter upplyftade armarna, då blödnigen genast upphörde. Detta förnyade jag fem eller sex gånger, och hvarje gång slutade blodet att rinna, då jag sträckte armarna uppåt. Slutligen höll jag dem oafbrutet upplyftade i tio minuter. Under denna tid formerade sig en hinna öfver såret, och nu infann sig blödnigen icke mera, äfven sedan jag nedfällt armarna. Herr Negrier gjorde sedermera den iakttagelsen, att detta medel hindrar blödnigen, blott i de fall, då den uppkommit från en eller annan särad pulsådra, hvar emot det icke gagnar, om blodet kommer från blodådrorna. Han berättar slutligen en mängd händelser, då detta enkla medel visat sig mycket verksamt och gjort en ganska god nytta.

Slottet Claremont i England.

Det sköna slottet *Claremont*, som nu bebos af Fransmännens f. d. konung, *Ludvig Philip*, och hans familj, ligger i grefskapet *Surrey*, omkring 14 engelska mil från London. Stället är bekant sedan

drottning *Annas* tid, då sir *John Vanbrugh* här lät bygga åt sig ett boningshus. Denna egendom öfvergick sedermera till greffen af *Clare*, hvilken icke allenast utvidgade byggnaderna, utan äfven genom köp förvärfvade sig de kringliggande fälten och slutligen uppförde en palatslik byggnad, som han, efter sitt eget namn, kallade *Claremont*, då han år 1715 blifvit utnämnd till hertig af *Newcastle*.

Emot slutet af förra århundradet såldes denna egendom till Lord *Clive*, hvilken använde en summa af 100,000 puad sterling på uppbyggandet härstädes af ett nytt, pragtfullt slott. Ända till år 1816 ombytte detta slott flera gånger ägare, då det omsider köptes af prinsessan *Charlotte*, kort efter hon blifvit förmäld med prins *Leopold* af *Sachsen-Koburg*. Till följe häraf skulle slottet *Claremont* tillfalla prinsessans gemål, i händelse hon först doge. Detta inträffade också kort derefter, hvarföre *Claremont* ännu tillhör *Leopold*, konungen i Belgien. Den till slottet hörande lustparken har en omkrets af $3\frac{1}{2}$ engelska mil.

Slottet Claremont i England.

Katholska kyrkan i Leipzig.

Katholska församlingen i Leipzig hade i kungliga slottet *Pleisenburg* en kyrka, som genom tyngden af nya påbyggnader och de i densamma förvarade militär-effekter, hotade att nedramla, hvarföre den slutligen måste öfvergifvas. Det förra kyrkorummet blef nemligen, för att stödja hela den öfra delen af bygg-

naden, genomkorsad af murar, hvarigenom det blef församlingen omöjligt att hädanefter kunna begagna platsen till kyrka.

De andliga och världsliga myndigheterna gjorde sina katolska medborgare det vänliga tillbudet, att tillsvidare låta dem få begagna en af de protestanti-

ska kyrkorna, nemligen *Neue Kirche*, hvilket tillbud katolikerna emottogo med den största tacksamhet, då de härigenom sågo sig befriade ur sin förlägenhet.

Men denna ynnest kunde naturligtvis ej vara länge, hvarföre man måste tänka på medel att förskaffa katolska församlingen en egen kyrka. Katolikernas i konungariket Sachsen öfverhufvud, Herr *Laurentius Mauermann*, biskop i *Bella* och apostolisk vikarie, antog sig med ifver den obemädlade församlingens sak, och det lyckades slutligen denna katolska kyrkans furste, att hopsamla till en ny kyrkas uppbyggande en summa af 40,000 Thaler.

Förestående planch visar en prospect af *«die neue Catholische Kirche»*, sedd ifrån promenadplatsen, som går förbi slottet *Pleisenburg*.

Denna kyrka, hvars chor ligger mot öster, är byggd i den renaste götiska stil af den berömde byggmästareu *von Heidsloff* i Nürnberg. Den har ett torn med hufvudportalen, på högra och venstra sidan om hvilken de tvänne andra ingångarna belinna sig.

Kyrkans längd från tornportalen till ändan af choret utgör 159 fot; skeppets längd från tornet till choret är 89 fot, dess bredd 79 fot, chorets bredd 36 fot och tornets höjd 185 fot. Tornet bildar en kvadrat af 20 fots sida. Den yttre muren har en höjd af 53 fot; chorets tak ligger 73 och skeppets 86 fot öfver marken. Det medlersta skeppets höjd är 60, sidoskeppens 48 och chorhvalfvets 56 fot.

Choret har 3, skeppet 14 höga fönster, samt tornet många större fönster och ett stort antal mindre. Sakristierna hafva fönster mot trenne sidor.

Efter byggmästarens plan skulle ett gallerie af sten byggts rundt kring hela tornet; men som man saknade medel härtill, måste denna plan öfvergifvas, då den ej var oundvikligen nödvändig för byggnadens fullbordan. Detta är visserligen högligen att beklaga; ty om detta gallerie blifvit fullbordadt, skulle kyrkan tagit sig långt vackrare ut och blifvit en ännu större prydnad för staden.

Genom 12 fristående kolonner, delas skeppet i mellanskeppet och sidoskeppen. På dessa kolonner och 4 pelare hvilat det med gipsprydnader rikt utsirade taket, hvilket är byggdt i göthiska bågar, och är lägre i sidoskeppen, än i hufvudskeppet.

Hvar och en af de stora pelarne i choret bär en göthisk pyramid utsirad med löfverk. Sakristiorne äro pryddes med gafflar af sandsten och med småtorn.

Högaltaret är anbragt i choret; i skeppet stå två andra altaren, ett för hvardera sidan af choret. Taket öfver kyrkan, choret och sakristian är belagdt med skiffer; den öfversta delen af tornet är byggd af sandsten.

Några namnkunniga mäns sista ögonblick.

Den store physiologen *Haller* dog, under det han kände på sin puls. «Min vän», sade han till den vid hans sida stående läkaren, «nu står min puls stilla.» — I nästa ögonblick var *Haller* död.

Petrarca dog i sitt bibliothek, under det han läste i en bok.

Bedä dog dicerande.

I sitt dödsögonblick reciterade *Roscommon* för *Lenier*, utur sin öfversättning af «*Dies iræ*».

Rousseau lät i sin dödsstund bära sig ut under bar himmel, på det han måtte få se sin trädgård ännu en gång.

«Med ett sådant lugn kan en kristen dö!» sade *Addison*, i det hans ögon brusto, till sin svärson, en ung tviflande adelsman.

Knappt 24 timmar före sitt sista ögonblick, gaf *Alfieri* efter för sina vänners önskan, och lät kalla en prest. «Haf den godheten att komma igen i morgon vid denna tiden!» sade han till den inträdande presten; «jag tror nog, att jag kan hålla döden ifrån mig, ännu 24 timmar!»

Med döende läppar bad *Tasso* kardinal *Cynthia* om den enda ynnesten, att han ville uppbränna hans skrifter, och af dem först och främst hans «*Befriade Jerusalem*».

I ordets egentliga bemärkelse kom döden och tog *Clarendon* pennan ur handen. «Han dog nemligen skrivande.»

På sitt dödsläger skref *Chaucer* balladen: «*A ballad made by Geoffrey Chaucer on his death-bed, lying in great anguish*» och slutade den kort före sitt sista ögonblick.

Sir *David Kneller* dog straxt efter, sedan han låtit resa sig upp i sängen, för att ännu en gång kunna betrakta den af honom sjelf utkastade planen till sitt monument.

«Jag önskar just att denna tragiska scen vore förbi!» sade den berömde skådespelaren *Quin*, «dikväl hoppas jag, att spela den till slut med tillbörlig säkerhet?» Med dessa ord upphörde han att lefva.

Biskop *Newton* dog, under det han uppdrog sitt ur.

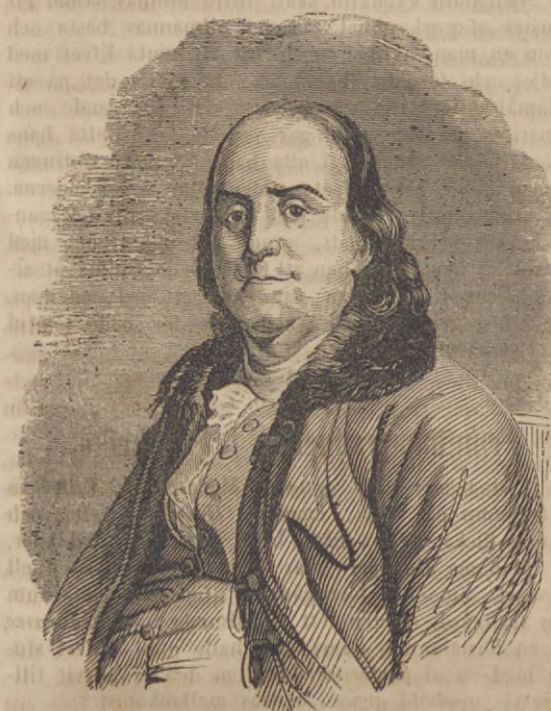
När *Bayle* läg för döden, sände boktryckaren bud efter ett korrekturark. *Bayle* hörde det, pekade med handen på stället, hvarest korrekturarket läg och tillslöt derpå för sista gången sina ögon.

En tjenare trädde in till den döende lord *Chesterfield* och anmälde Hr *Drusdale*. «Gif *Drusdale* en stol!» befalldes lorden. Dessa voro hans sista ord.

«Säg *Collingwood*, att han skall låta flottan gå till ankars!» voro *Nelsons* sista ord.

«Jag fruktar icke döden; för mig har den intet afskräckande!» sade konung *Carl den förste*, när han steg upp på schavotten.

Då sir *Thomas Moore* såg, att den schavott, på hvilken han skulle dö, vacklade mycket, sade han till hödeln: «se till, min vän, att du får mig helbregda upp; för min nedfärd skall jag sjelf sörja!»

Benjamin Franklin.

Benjamin Franklin föddes den 16 Januari 1706 i Boston i New England; hans fader var en tid färgare, men blef sedermera ljusstöpare. Ehuru sonen var bestämd för kyrkans tjänst och en kort tid blifvit förberedd dertill, samt tidigt röjde utmärkta naturliga anlag, så måste han likväl snart hjälpa sin fader i dennes handverk, då den sednare ingalunda var någon förmögen man och detta stånd icke njöt någon serdeles uppmuntran. Men den liflige gossen, som redan tidigt röjde spår af en ovanlig böjelse för det offentliga lifvet samt städe var på floden, vid hvilken hans föräldrar bodde, fann lika litet behag i fadrens yrke som i knifsmeshandverket; hans fader hade nemligen satt honom i lära hos en knifsmeshmästare, men måste snart taga honom hem igen. Deremot gaf hans öfvervinnerliga lust att läsa, om-sider anledning till att fadren lät honom komma i boktryckerilära, och detta så mycket heldre, som en af hans bröder, hvilken lärt denna konst, nyligen bostatt sig i Boston.

Med denna nya sysselsättning öfvade han sig nästan oupphörligt. Allt hvad han lärt, hade ett mäktigt inflytande på hans tankar och handlingar, hvar-jemte han på samma gång vande sig att föredraga ätnjutandet af vegetabiliska lifsmedel framför andra födoämnen. En upkommen oenighet emellan Benjamin och hans bröder, och dessutom den omständigheten, att han måste tillbringa en månads tid i fängelse, föranledde honom, att hemligen begifva sig till New-York.

Efter flera öden erhöll han uti sistnämnde stad, anställning på ett boktryckeri. Provinsens ståthållare, William Keith, en man, som gerna påtrugade andra sitt föga betygade beskydd, gaf honom glänsande löften, till följe af hvilka den unge Franklin afreste till London med de skönaste förhoppningar. Här gjorde han tyvärr allt för snart den föga glädjande upptäckten, att herr Keiths inflytande ej hade stort att betyda. Emellertid antog han kondition hos boktryckaren Palmer, der han äfven skref en liten broschur och förvärfvade sig många vänner, bland hvilka äfven Watts.

En af hans nya vänner, Denham, öfvertalade honom att följa med till Philadelphia, som hans sekreterare. Men under förberedelserna till denna resa fick han det infallet, att anlägga en simskola, hvilken likväl upphörde vid hans afresa året 1726.

Efter framkomsten till Philadelphia, hoppades de, att der kunna föra ett fredligt och behagligt lif; men det dröjde icke länge, innan båda kastades på sjuk-sängen; Denham dog, och Franklin förmåddes genom den bittra nödvändigheten och tillbudet af en icke obetydlig lön, att antaga kondition hos sin första boktryckeriprincipal, Keimer. Han inrättade nu dennes boktryckeri på ett bättre sätt; han skar nya stilar, och violade sig mycket om stilgjuteri samt arbetade med outtröttlig flit i alla boktryckerikonstens särskil-ta grenar.

Emellertid var denna förbindelse nära, att blifva förbytt i ovänskap, när Keimer emottog anbudet, att trycka pappersmynt för New-Jersey, hvilket han ej kunde åtaga sig, utan Franklins biträde. De blefvo således åter försonade och foro till *Burlington*, hvarest de började sina arbeten. Franklin förvärfvade sig många vänner under sitt vistande derstädes, hvilket varade i trenne månader.

Efter deras återkomst till Philadelphia, ankom dit ett förråd af nya, i London beställda stilar, och Franklin lemnade nu Keimer, för att etablera sig sjelf som boktryckare, i förening med sin vän Mon-dith. Vid denna tid stiftade han en förening, under namn af *«Junto,»* hvilken erbjöd medel till behagliga och gagnande nöjen, samt var derjemte en förberedande skola för det händelserika lif, hvaruti hans hufvud, naturliga anlag, outtröttliga flit och utvidgade förbindelser efter hand nästan oförmärkt försatte honom. Dessutom åtog han sig utgifvandet af en liten tidning, som Keimer hade öfvertagit. Genom åtskilliga af honom sjelf författade artiklar, bragte han denna tidning i anscende, och genom öfverenskommelse med sin kompanion blef han slutligen ensam egare deraf.

Han började snart en handel med papper, handelsböcker, vaxblanketter o. s. v., och var derunder städe arbetssam och driftig, så att han efterhand kunde afbetala den skuld, som ännu vidhäftade hans lilla etablissement. Trenne medtäflare i boktryckerikonsten måste genom hans vidtomfattade verksamhet, se sina förtjenster till den grad förminskade, att de knappast kunde ega bestånd.

År 1730 ingick han äktenskap med Miss Read, ett fruntimmer, som han förut hade älskat, men sedermera öfvergifvit. Genom hennes sparsamhet och husliga dygder tilltog hans välstånd allt mer och mer.

Från denna tid vann han allt flera vänner och förvärfvade sig allmän aktning genom sin gagnande verksamhet, under det han tillika ifrigt arbetade på sin egen moraliska och andeliga förkofran. Den af honom stiftade «Junto» gaf anledning till iorrättandet af flera dylika sällskaper, hvilka vunno ett städse tilltagande inflytande bland allmänheten.

Under året 1736 blef Franklin sekreterare med lön i national-församlingen; 1737 blef han utnämnd till öfver-postmästare och begagnade sitt inflytande till fördel för sina boktryckeri- och handelsintressen, äfvensom till sina vetenskapliga arbetens framgång, hvarigenom han åter verkade för det offentliga lifvet. Han blef efterhand utnämnd till medlem af Fredscommittéen, till ålderman och valman, samt blef som gesandt sänd med *Norris* till indianerna i Carlisle. År 1751 bidrog han i förening med Th. Bond, till upprättandet af ett sjukhus och ett stort församlingshus. Han besörjde om gatornas stenläggning och renhållning. År 1753 blef han generalpostmästare och sedermera magister i de fria konsterna i Connecticut och Cambridge; ty hans nya rön om electriciteten hade förvärfvat honom namnkunnighet såsom naturforskare. Han utkastade nu en plan till alla koloniernas förening under en regering; men till hans stora missnöje blef denna plan förkastad under hans frånvaro.

Den 27 Juli 1757 ankom han till London, hvar-est han mycket verkade för sitt fäderneslands bästa. Bakslugheten och listen besegrade han genom sitt mod, sin klokhet och ståndaktighet, såväl som genom sin orubbliga rättskaffenhet. Med frimodighet talade han emot alla de oförrätter, som regeringen dittills begått emot kolonierna, tills dessa slutligen, år 1776, förklarade sig fria och oafhångiga. Dessa förhållanden påkallade likaledes Franklins närvaro vid underhandlingarne med franska hofvet, hvarest han uppträdde med så mycken värdighet och klokhet, att han derigenom vann allas odelade aktning.

Den 12 Juli 1785 tog han omsider afsked af franska hofvet, sedan han tillbringat en tid af 8½ år i Paris, och anträdde sin återresa till fäderneslandet. Hans ankomst till Philadelphia, den 15 September, var ett verkligt triumfåg.

Efter en rastlös verksamhet drog han sig i October år 1788 tillbaka från alla statsärenden, enär hans tilltagande sjuklighet nödsakade honom att söka lugnet.

Franklin hade under nästan hela sitt lif åtnjutit en oafbruten helsa, och iakttog alltid den strängaste måttlighet. På ålderdomen angreps han af gikt och stenpassion. Dessa plågor förmådde dock ej minska hans själskrafter och glada lynne. I April år 1790 anfölls han af en bröstfeber, som den 17 April s. å. slutade hans händelserika lefnad. Hans död väckte en allmän sorg, icke allenast i Amerika utan äfven i Europa.

Benjamin Franklin skall alltid minnas såsom ett mönster af verksamhet för det allmännas bästa och såsom en man, hvilken lärde oss att njuta lifvet med glädje och förnöjsamhet, och att nyttja det på ett ändamålsenligt sätt, genom ett vist afpassande och besparing af tid, penningar och helsa. Delta hans tänkesätt var rådande i alla hans företag, antingen dessa angingo privatlifvet, staten eller vetenskaperna. Vid alla tillfällen visade han ett kärleksfullt deltagande för allt verkligt godt, sannt och skönt, och med outtröttlig iver sökte han att förskaffa detsamma åt sina medmenniskor. Han var, med ett ord, en man, som i hög grad verkade välgörande för både samtid och efterverld.

Fruntimmersdueller i Frankrike.

I sina memoirer omtalar Madame de *Villerhen* en tvekamp på värja, emellan *Henriette Sylvie* och en ung flicka, hvilka båda hade iklädt sig karlkläder.

Madame *Dunoyer* talar i sina bref om en duell på sabel, som efter förutgången utmaning, egde rum i en trädgård, emellan ett fruntimmer från *Beaucaire* och en förnäm ung dam; den hade utan tvifvel slutats med en af parternas död, om den ej blifvit tillfälligtvis upphäfd genom andras mellankomst.

De la *Colombiere* omtalar en svärdskamp emellan två unga flickor «af tvetydigt rykte», som egde rum på Boulevard St Antoine, hvarvid båda duellantskorna erhöles flere sår i ansigtet och på bröstet: tvenne kroppsdelar, åt hvilka den kvinliga svartsjukan sigtade med den yttersta iver. *St Foix* berättar, att mademoiselle *d'Urieux* duellerade på öppen gata med sin vän *Antinotti*. — Ett besynnerligt vänskapsprof!

Men det som vi här hafva berättat, är ett intet i jämförelse med det man vet om en sängerska vid stora operan i Paris, vid namn *Maupio*. Denna lille *Maupio* hade bland många andra äfven den berömda fäktmästaren *Serane* till älskare, af hvilken hon, bland annat, äfven lärde att fäkta mästerligt. En dag blef hon förolämpad af skådespelaren *Dumeny*. Hon utmanade honom, och då han ej infann sig på den utsatta mötesplatsen, fråntog hon honom hans ur och snusdosa, i det hon förklarade, att hon skulle behålla båda, till dess han gaf henne upprättelse. *Dumeny* föredrog att lemna sitt ur och sin snusdosa i sticket. — Kort derefter var en sångare nog djerf, att förolämpa henne. Hon öfverlemnade honom sjeff valet, om han ville slåss med henne, knäböjande göra henne afbön eller offentligen emottaga en örfil af henne. Sångaren utbad sig genast, att knäböjande få göra henne afbön! — En annan gång förnärmade hon en dam på en bal och blef derföre af några herrar anmodad, att lemna salen. Hon förklarade sig genast villig dertill, såvida den förolämpade damens riddare ville följa med henne och gifva henne upprättelse. Herrarne gingo in derpå, och efter att hafva försvarat sig tappert, blefvo de alla, den ena efter den andra, dödade af henne. Lille *Maupio* deremot återvände o-

sårad och fullkomligt lugn till balsalen. Benådad af Ludvig XIV begaf hon sig derefter till Brüssel, hvar-est hon blef Churfurstens af Bayern maitresse. Seder-mera återvände hon till operan i Paris och dog 1707, i en ålder af 37 år.

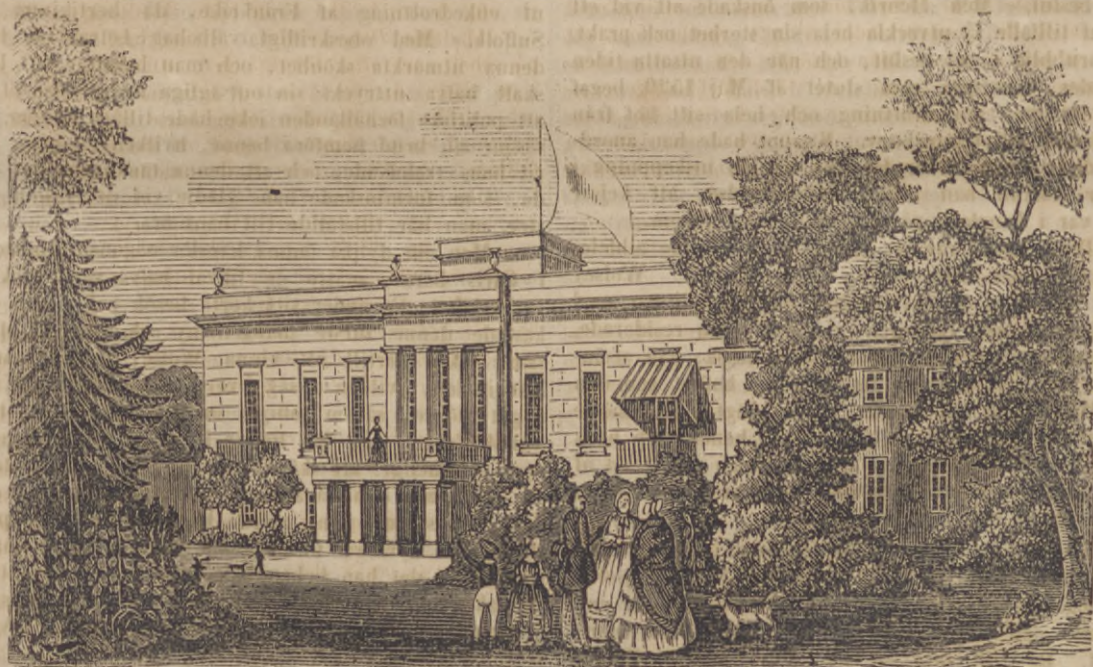
Under regentskapet slogos Marquisinan af Nesle och Grefvinnan Polignac på pistoler, för Hertigens af Richelieu skull.

Samma vapen begagnades år 1818 af en ung flicka, som duellerade med en gardist, hvilken hade bedragit henne. Fickan utmanade honom på pistoler, och utan att hafva minsta aning om, att sekundan-terne endast hade laddat pistolerne med löst krut, emottog hon sin motsländares eld utan att blinka.

Kort derefter duellerade två unga flickor i Strasburg, för en målars skull. Den ena af dem var en fransysk, den andra en tysk hjeltinna. Äfven sekundan-terne hörde till det vackra könet. Den tyska flickan föreslog: att man skulle skjuta öfver en näsduk; men

den fransyska och sekundantskorna påstodo, att det skulle skjutas på 25 stegs afstånd. Begge damerna gäfvö eld tvenne gånger, men utan att någon af dem träffade. Då föreslog den tyska flickan: att man skulle fortsätta striden sålänge, till dess en af dem blef på platsen. Men då begges sekundantskor satte sig deremot, slutades väl striden; men det lyckades dem likväl ej, att tillvägabringa någon försoning emellan de stridande parterna.

De två sista fruntimmersdueller som i Frankrike hafva kommit till allmän kunskap, egde rum år 1826. Den ena, en duell på pistoler, föreföll i *St Rambert*, emellan tvenne damer; den andra, en duell på värja, egde rum i *Chateauroux*, emellan en dam och en herre, som hade svårt förolämpat hennes man; då denne ej ville slåss, hade hustrun utmanat förolämparen och allvarsamt sårat honom

Prins Carls af Preussen lustslott vid Potsdam.

Detta lustslott, som har ett så förtrollande skönt läge vid *Havel*, en half mils väg från *Potsdam* och vid *chausséen* som fører till *Berlin*, här namn af *Klein-Glienicke* och var tillförene preussiska statskanslerens, furst von *Hardenbergs* privategendom. Efter denna på sin tid berömd statsmans död, köpte konung *Fredrik Wilhelm den tredje* denna vackra egendom och skänkte den åt sin tredje son, prins *Carl*, af hvilken den betydligt utvidgades och förskönades, så att den nu visar sig som ett nyskapadt verk, hvilket förenar det förnäma lifvets lyx med den finaste smak och det renaste konstsinne.

Parken står icke öppen för allmänheten; likväl

kunna fremlingar erhålla inträde, då prinsens själf är frånvarande. Ett besök bland dessa anläggningar gör i sanning ett oförgätligt intryck på hvar och en, som har sinne för skön natur och konst. Ingenstädes finner man minsta spår af den stela trädgårdskonst, som fordom från Frankrike utbredde sig öfver hela Europa; öfverallt ser man endast ett förskönadt landskap, en förädlad natur, och hvart ögat vänder sig, möter det en tafla, som frestar hvarje målare att utkasta och medtaga en skizz deraf.

Det inre af prinsens slott vittnar om den finaste smak; det är inredt med furstlig prakt och försedt med alla det förnäma lifvets bekvämligheter.

Henrik den åttonde af England.

(Forts. från föreg. häfte.)

Innan vi gå vidare i Henrik den åttendes lefnads historia, skola vi kasta en blick på tvenne redan omnämnda händelser, nemligen denne monarks sammankomst med franska konungen Frans den förste, i Calais år 1520, samt hans skiljmessan från sin första gemål Catharina.

Då Frans den förste erinrade Henrik den åttonde om sitt tidigare löfte om ett personligt sammanträde dem emellan, och bad honom besöka kontinenten; så blef det beslutadt att gifva konungen af Frankrike detta bevis på vänskap. och sammankomsten bestämdes till påföljande sommar.

Knappt fick Carl den femte underrättelse här om, förrän han straxt blef het om öronen och på alla möjliga sätt sökte, med tillhjälp af sin gesandt vid engelska hofvet, att förmå konungen ändra detta sitt beslut. Men Henrik, som önskade att vid ett sådant tillfälle få utveckla hela sin storhet och prakt, var orubblig i sitt beslut, och när den utsatta tiden näskades, nemligen mot slutet af Maj 1520, begaf han sig med sin drottning och hela sitt hof från Greenwich till Canterbury. Knappt hade han anordnat de nödiga förberedelserna till sin inskeppning i Dover, förrän han erhöi underrättelse, att kejsar Carl var i kanalen, på väg att besöka honom.

Detta möte var för Henrik den åttonde alldeles oväntadt; men icke så för hans minister. Wolsey hade nemligen öppnat hemliga underhandlingar med Spanien, hvarest kejsaren vid den tiden residerade, och hade med honom afgjort detta besök; han afsändes nu, för att emottaga det kejsarliga hofvet, som den 26 Maj ankom till *Hythe*. I en prächtig jakt mötte kardinalen kejsaren och ledsagade honom och hans hof till stranden, hvarest alla landstego under en af guld och broderier glänsande och med den svarta örnen prydd baldakin.

De höga resande erhöi sin bostad i *Dover-Castle*, dit konung Henrik hegaf sig för att bevisa kejsaren sin högaktning. Han kom vid fackelsken, samt omfamnade och kysste kejsaren med den största hjertlighet. De tillbragte en stor del af natten tillsammans under förtroliga samtal, och nästa dag, som var Pingstdagen, redo de med största prakt till Canterbury, hvarest kejsaren hela tiden hade sin plats på högra sidan och grefven af *Derby* bar statssvärdet framför dem.

Då de närmade sig kathedralkyrkan, mötte dem en andlig deputation med Wolsey i spetsen och ledsagade dem in i kyrkan.

Kathedralkyrkan, det vid densamma belägna klostret och de till det sistnämnda hörande åtskilliga stiftelser, hvilka i och för sig sjelfva bildade en liten stad, voro vid den tiden på höjden af sin rikedom och pragt, uppkomna genom gåfvor och testamenter under loppet af ett helt årtusende. Hvarje ställe, säger *Erasmus*, glindrade af kostbara stenar

och sjelfva kyrkan vittnade öfverallt om en mer än kunglig rikedom.

Men det praktfullaste af allt var den helige *Thomas Becket*s kapell, hvaruti detta helgons jordiska kvarlevor voro bisatta; det strålade likt en sol omgifven af sina planeter. Man säger om detta kapell, att det var så utsmyckadt med ädelstenar och kostbara smycken, att guldet hade lägsta värdet bland alla dessa dyrbarheter.

Monarkerna följde sina företrädares fromma exempel, i att nedlägga sina gåfvor på den helige mannens graf och att här tillbringa någon tid under andaktsöfningar; men samma Henrik, som här betedde sig så ödmjuk, beröfvade kort tid derefter det vördnadsbjudande monumentet all sin glans och bemäktigade sig den omätliga här nedlagda skatten.

Från kyrkan gick låget till erkebiskopens af Canterbury palats, hvarest kejsaren på det gladaste emottogs af sin tante, drottning Catharina. Här såg Carl för första gången Henriks syster, *Maria*, förut enkedrottning af Frankrike, då hertiginna af Suffolk. Med obeskrifligt välbehag betraktade han denna utmärkta skönhet, och man berättar, att han skall hafva uttryckt sin outhärliga bedröfvelse öfver att politiska förhållanden icke hade tillåtit honom, att såsom sin brud hemföra henne, hvilken en gång varit hans trolofvade, och att denna tanke var det enda, som förminskade hans glädje vid de lysande fester, man här tillställde till hans ära.

Men om dylika ömma känslor någonsin uppstodo i Carls barm, måtte de likväl hafva varit af kort varaktighet; ty under sitt korta besök i England utkastade denne furste mången ny och äregirig plan, samt sökte dertill att vinna Wolsey för sitt parti. Kardinalen, hvilken ansåg hvarje steg, som förde till något högre, såsom lofligt, suckade efter Roms tredubbla krona, och den listige kejsaren lofvade honom dyrt och heligt: att skänka honom hela sitt inflytande, så snart den dåvarande påfven afginge med döden. På samma gång gjorde han den ärelystne presten flera dyrbara föräringar, och smickrade hans stolthet, i det han behandlade honom med den största aktning och ställde sig likasom han i statsangelägenheter rättade sina tänkesätt efter hans öfverlägsna omdöme.

Trenne dagar tillbragtes på detta sätt; på den fjärde inskeppade sig Carl åter i *Sandwich* och seglade öfver till sina nederländska besittningar, högst förnöjd öfver, att, genom att hafva vunnit Wolsey för sin sak, äfven hafva förebyggt många elaka följder, dem Henriks sammankomst med Frans den förste eljest lätt kunnat åstadkomma, till stor skada för honom och hans rike.

Samma dag gick äfven konung Henrik ombord med stor prakt och militäriska högtidligheter, och ledsagad af drottningen, kardinalen och hela hofvet, seglade han nu från Dover till Calais, för att uppfylla det löfte han gifvit konungen af Frankrike.

Stället för sammankomsten, om hvilket man länge rådslagit, låg emellan *Guisnes* och *Ardres*. Sät-

tet, hvarpå man skulle sammanträffa, så väl som öfverhufvud hela anordningen af praktken och tillställningarne, hade af båda monarkerna blifvit öfverlemnad till Wolsey, hvilken egde en särdeles fallenhet för dylika saker. Genom att uppdraga detta värf åt Wolsey hade konung Frans för afsigt att smickra den öföfskämde prestens äregirighet; men Wolseys utväljande till ceremoniemästare vid det förestående högtidliga tillfället kunde ingalunda uppväga kejsar Carls löfte: att göra kardinalen till påfve.

Den 15 Juni 1520 begaf sig konungen med drottningen, lorderna och hofvet från Calais till Guines, hvarest af 1100 skickliga arbetare och konstnärer från Flandern och Holland blifvit uppbyggt ett rikt utsmyckadt palats af träd. På den gröna gräsplanen, framför ingången till palatset, var anbragt en springkälla, på hvilken guden *Bachus* thronade, hvilken rikligen utöste vin, som genom rör lopp åt alla sidor, så att hvar och en kunde taga sig en läskedryck. På andra sidan af dörren reste sig en af fyra lejon uppburen kolonn, förgylld och omvirad med guirlander, och på hvars spets var upprest en *Cupido*.

Denna praktbyggnad, som inneslöt en gårdsplan med flera springbrunnar, var af fyrkantig form, och hvarje sida höll 128 fot i längd. På framsidan såg man en figur, föreställande en vilde med båge och pil; den hade till underskrift det af konung Henrik sjelf valda motto: «*Cui adhæreo, præ est*» (den, som jag lemna mitt bistånd, han segrar). Rundt omkring stora tornet, i fönstren och på murarnes tinnar stodo krigiska figurer färdiga att nedslunga stora stenar, samt dessutom statuer af forntidens hjeltar, såsom t. ex. *Alexander den store*, *Herkules* m. fl. Utsidan var beklädd med segelduk och så målad, att det såg ut som om byggnaden varit uppförd af qvadersten. Möblerna, kapellet's inredning och prakt rummen voro ytterst lysande. Väggarna gnistrade af juveler och broderier; altaret och bordet svigtade under bördan af massiva och dyrbara silfverkärl.

För att icke öfverträffas af den engelska konungen i lysande och imponerande prakt, hade Frans den förste låtit uppslå en jättelik pavillon, hvars hufvudstöd utgjordes af ett ofantligt mastträd; utsidan, i form af en kupol, var öfverallt beklädd med guldbrokad, och insidan ued blått siden, inväft med guld. Men olyckligtvis kullkastade en häftig storm denna praktfulla byggnad, så att franska monarken såg sig nödsakad att uppslå sin boning i ett gammalt slott i närheten af Ardres.

Så snart båda kungarna kommit i ordning, hvar och en i sitt residens, begaf sig Lord Thomas Wolsey, åtföljd af flera ädlingar, till franska hofvet vid Ardres, der han af konung Frans emottogs med mycken utmärkelse. Kardinalens tåg, som var ytterst lysande och praktfullt, är så ofta beskrifvet, att vi ej vilja trötta våra läsare med en ny beskrifning deröfver.

Vid samma tid som Wolsey gjorde konungen af Frankrike sin uppvaltning, aflade en deputation af

Frankrikes förnämsta ädlingar ett besök hos konung Henrik.

Wolsey, som var försedd med den mest vidsträckta fullmakt, underhandlade med konung Frans, hvilkens hjerta var på andra sidan Alperna, och som af denna orsak beviljade alla Englands fordringar för dess iakttagande af en sträng neutralitet.

Vi öfvergå nu till Henrik den åttendes skiljemessa från sin gemål drottning Catharina. Rätten, som skulle granska orsakerna härtill, församlade sig i stora salen i *Black Friars* den 31 Maj 1529. Wolsey och påfliga legaten *Campeggio* intogo här sina säten med mycken högtidlighet och uppfordrade konungen och drottningen att inställa sig för denna höga domstol. Henrik sände en fullmäktig, men drottningen infänn sig personligen; hon protesterade högt emot sakens afgörande af dessa två kardinaler och väjade till påfven.

Campeggio utsatte nu ett nytt möte, och rättens ledamöter sammanträdde åter den 21 Juni. Denna dag satt konung Henrik i galadrägt på högra sidan af kardinalerna, och, när hans namn uppropades, svarade han: Här! Catharina, som satt till venster om kardinalerna och understöddes af fyra henne tillgifna biskoppar, vägrade att svara på uppropet eller att för öfrigt inlåta sig i något försvar. Men när hennes namn för andra gången uppropades, reste hon sig från sin plats, gjorde med djup andakt korsteeknet, knäföll derpå för konungen och tilltalade honom med följande ord:

Sire! jag besvär eder vid den kärlek, vi hyst för hvarandra, och vid den enda sanna Gudens förbarmande att låta mig vederfaras rättvisa. Haf medlidande, haf barmhertighet med mig; ty jag är blott en svag qviuna och en fremling i detta land. Jag har här ingen pålitlig vän, och icke heller någon opartisk rådgifvare; jag tager därför min tillflykt till er. Ack, Sire! hvarmed har jag förtörnat er? Hvarigenom har jag gifvit er anledning till ovilja emot mig? Har jag väl någonsin handlat emot er vilja, emot edra åsigtter, efter som ni nu vill förskjuta mig? Jag tager Gud och hela världen till vittne, att jag städse varit er en trogen, undergifven och lydig maka, att jag alltid rättat mig efter edra önskingar och er vilja. Aldrig har jag hvarken talat eller handlat emot er, har alltid varit nöjd med allt, det ni funnit för godt; aldrig har jag knotat eller låtit undfalla mig något förnärmande ord emot er, eller ens visat er en missnöjd min. Jag har älskat alla dem ni älskade, och detta blott för er skull, antingen jag hade orsak dertill eller ej, eller om de voro mina fiender eller mina vänner.

Efter att ännu en gång hafva erinrat honom om, att hon under tjugu års tid varit honom en trogen maka och skänkt honom flera barn, ehuru det behagat Gud att hädankalla dem alla, påstod hon bestämt, att hennes tidigare äktenskap med hans broder Arthur endast varit en formalitet, och i afseende på denna punkt väjade hon till hans eget

samvete, hvilket bäst kunde säga honom, om hon hade rätt eller orätt; men på samma gång förklarade hon äfven, att, om det funnes någon rättvis orsak till skilsmessa dem emellan, skulle hon genast utan knot tråda tillbaka, äfven om detta steg vore förenadt med skam och vanära.

Er kunglige fader, fortfor hon derefter, njöt under sin regeringstid en så hög aktning, att man allmänt kallade honom den andre Salomo; äfven min fader, konung *Ferdinand* af Spanien, gällde för att vara en af de visaste furstar. I sanning, båda voro förträffliga regenter, utmärkta genom vishet och sannt majestät. Dessutom synes det mig, att det på den tiden funnos lika så kloka, lärda och insigtsfulla män som nu, och dessa funno vårt äktenskap vara godt och laggiltigt. Derföre måste jag på det högsta förvånas öfver de orimligheter man nu påfunnit emot mig. Ni ställer mig under denna domstols befallningar och domslut, och tillfogar mig härigenom en stor orättvisa; ty man kan ju fälla mig, af brist på tillräckligt försvar, då jag ej har någon opartisk försvarare, utan endast sådana, hvilka ni behogat utnämna. Ni måste taga i betraktande, att desse män, hvilka äro edra undersätare, icke kunna vara opartiska domare i min sak; de äro valda bland edra rådgifvare, och af fruktan för er våga de ej att sätta sig emot er vilja eller uppflyllandet af edra önsknin- gar. Derföre bönfaller jag hos er i all underdånig- het: haf medlidande med mig eller förutna mig åt- minstone tid att inhemta råd af mina vänner i Spa- nien. Men vill ni ej unna mig den ringa och rätt- visa ynnest, hvarom jag för Guds barmhertighet skull anropar er; nå väl, så ske då er vilja, jag öfver- lemnar min sak till den högste domaren.

Efter dessa ord stod hon upp, böjde sig djupt för konungen, och tvert emot allas väntan, att hon skulle åter intaga sin plats, lemnade domsalen och kunde sedermera ej förmås att inställa sig för sina domare, hvarken i egen person eller genom fullmäktig.

För att förtaga intrycket af hennes med väl- talighetens värma framförda uppmaning, höll Hen- rik nu ett hycklande tal. Han förklarade för alla när- varande, att hon alltid varit honom en trogen och kärleksfull hustru, och att hans nuvarande handlings- sätt emot henne endast och allenast härrörde från hans samvetsqual och af fruktan för Guds vrede. Han anmärkte, att *Wolsey* ingalunda hade rådt honom till denna process, utan tvertom sökt afhålla honom derifrån, samt tillade äfven, att biskopen af *Lincoln*, hans bigtfader, och åtskilliga andra biskopar hade gillat hans beslut, att i denna sak vädja till påfvens rättvisa.

Då *Catharina* ej sedermera ville inställa sig för rätten, förklarade denna hennes närvaro obehöflig, och undersökningarne fortsattes.

De tre öfne punkter, hvilka af de kungliga råden förklarades som giltiga och fullkomligt tillräckliga orsaker till skilsmessa, voro följande:

För det första, att äktenskapet emellan *Catha- rina* och prins *Arthur* verkligen blifvit fullbordadt: en omständighet, som gjorde hennes påföljande äk- tenskapliga förbindelse med *Henrik* den åttonde lag- stridig och onaturlig. För det andra, att påfven *Ju- lius* den andres dispensationsakt blifvit utverkad ge- nom falska föregifvanden och sanningens fördöljande; och slutligen för det tredje, att det påfliga bref man vetat förskaffa sig till understöd för akten, borde anses som en tydlig förfalskning, hvarför den var helt och hållet ogiltig.

Dylika påståenden, understödda genom våldsam- heter och allehanda ränker, förde med tiden, som vi redan sett, den despotiske *Henrik* till det efterläng- tade målet, hvilket han genom rättvisa och lagliga medel aldrig hade ernått.

Den olyckliga *Anna Boleyn* var konung *Henriks* andra gemål. Tvert emot konungens förhoppningar, enär han väntade sig en manlig arfvinge, nedkom hon den 7 September 1533 med en dotter, den se- dermera så namnkunniga *Elisabeth*, hvilken straxt efter dopet erhöll titel af prinsessa af *Wales*. Hen- nes lastfulle fader, som emedertid förälskat sig i ett annat fruntimmer, förklarade barnet för oäkta, och fann äfven medel att göra sig af med dess moder, hans andra gemål, i det han beskyllde henne för o- lofligt umgänge med sin egen broder och med fyra andra manspersoner.

På grund af denna beskyllning framhade man den djupt kränkt *Anna* inför rätten, och ehuru man ej kunde framföra några bevis på den otrohet, hvar- före man anklagade henne, dömdo likväl domarne, hvilka voro helt och hållet beroende af *Henriks* vil- ja, henne skyldig till majestätsbrott.

Följden af denna rättegång var, att hon den 19 Maj 1536 blef halshuggen. Hennes sista ögonblick vittna i hög grad om mod och själstyrka; hon bi- behöll till sista andedraget sitt sinnesslugg och tyck- es intet ögonblick tro, att det var hennes barns fa- der, som på detta sätt uppoffrade och lät henne un- dergå en neslig död.

Dagen efter *Anna Boleyns* afrättning förmälde sig den blodtörstige barbaren med lady *Jane Sey- mour*, hvilken till hans stora tillfredsställelse den 24 October 1537 skänkte honom en manlig arfvinge, se- dermera *Edvard den sjette*. Emedertid förmörkades likväl hans glädje genom drottningens död, som in- träffade kort efter nedkomsten.

Förföljelserna emot protestanterna blefvo vid den- na tid ännu häftigare; ty nationen hade, i afseende på sin religiösa tro, delat sig i tvne partier. Detta väckte *Henriks* förargelse, och i sin förbittring skym- fade han *Thomas Becket's* relikier, derföre att denne varit en djerf motståndare mot konungaväldet. Han instämde helgonet sjelf för sin domstol, lät förklara honom för en förrädare och utstryka hans namn ur kalendern, plundrade hans rika kapell och förbrände hans ben till aska.

Det öde, som drabbade en skollärare, vid namn *Lambert*, är tillräckligt att besläcka Henrik den åttendes namn med evig vanära. Lambert väddade till konungens rättvisa, hvilket var detsamma som att predika för döfva öron. Efter en lång disputation åtspordes Lambert, som hållit sig tapper: om han ville återtaga sina ord eller dö.

Lambert valde döden, och den olycklige mannen uppoffrades med en grymhet, som kastar en mörk skugga på alla dem, hvilka voro delaktige i detta skändliga mord.

Kort derefter sammanträdde en parlamentskommitté, för att uppsätta sex artiklar rörande protestantismen, och dessa innefattades i en akt, hvilken för sin stränghet emot protestanterna fått namn af *«the bloody bill.»*

Konung Henrik beslöt nu ånyo att träda i äktenskap, hvarföre *Thomas Cromwell*, en smedson från Putney, konungens general-vikarie, och en gynnare af reformationen, af sin herre utnämnd till grefve af Essex, föreslog honom, till sin egen olycka, hertigens af *Cleve i Westphalen* syster *Anna*, såsom en passande gemål.

Förmålningen firades i December 1539. Men den obeständige, vankelmodige despoten fattade snart ovilja mot denna sin nya gemål och utverkade genom det, honom fullkomligt tillgifna och af hans minsta vink beroende parlamentet en formlig skiljsmessa från henne. Sin hittills varande gunstling, *Essex*, beskyllde han för majestätsbrott och lät döma honom till döden utan föregående ransakning; han afrättades d. 10 Juli 1540.

Henrik den åttendes nästa gemål var *Catharina Howard*, hertigen af *Norfolk* brorsdotter: en förbindelse, som åter närmade honom till katolikerna och gaf anledning till förnyade förföljelser mot protestanterna. Men det oakadt, och likasom han ville ställa sitt tyranni i ett opartiskt ljus, blefvo alla påfveväldets anhängare, hvilka ej ville erkänna honom som kyrkans öfverhufvud och hans förordnanden i trossaker, behandlade med lika stränghet. Bland dessa olyckliga var äfven den äldriga grefvinnan af *Salisbury*, kardinal *Poles* moder, och sista ättlingen af den mäktiga familjen *Plantagenet*, hvilken en gång innehaft Englands thron. Man kunde nu med skäl säga att skräcksystemet tagit sitt säte i England.

Den nya drottningens uppförande föranledde en statsprocess. Henrik, som fattat mycken kärlek till henne, upptäckte till sin stora sorg, att hon ej allenast var honom otrogen, utan äfven före sitt äktenskap med honom fört ett ganska lättfärdigt lefverne. Hans smärta häröfver, ifall han någonsin känt någon sådan, försvann dock snart och förbyttes i det öfvermåttigaste hat. Den trolösa anklagades, förhördes och dömdes till döden, samt afrättades den 12 Februari 1543, medelst halshuggning med yxa.

Således hade despoten nu redan varit fem gånger förmäld.

Den 12 Juni 1543 förmälde sig konung Henrik med sin sjette och sista gemål. Denna var *Catharina*

Parr, enka efter Lord *Latimer*, och hon öfverlefde despoten.

År 1547 ordnade hon thronföljden och bestämde sin son *Eduard* och dennes manliga afkomlingar till rikets arvingar; men i den händelse *Eduard* skulle aflida i en tidigare ålder, skulle kronan öfvergå till prinsessorna *Maria* och *Elisabeth*, hvilka på detta sätt blefvo legitimerade.

Vid en tilltagande sjuklighet tilltog *Henriks* häftighet i sådan grad, att han betedde sig såsom ett vildt djur, och hans grymhet kände snart inga gränser.

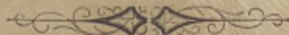
Hvarken vän eller ovän var säker för honom. Hans trognaste och skickligaste general, den mäglige hertigen af *Norfolk*, och dennes utmärkte son, grefven af *Surrey*, ådrogo sig konungens onåd och blefvo likasom alla hans förra gunstlingar, kastade i *Towern*. Grefven af *Surrey*, hvilken misstänktes att hafva fört en hemlig brevexling med kardinal *Pole*, dömdes skyldig och afrättades.

Mot hertigen af *Norfolk* gick man ännu strängare tillväga; utan några bevis och utan att låta honom försvara sig, förklarades han skyldig och dömdes till döden. Så öfvermåttig var den döende *Henriks* förbittring emot honom, att ej en gång hans egen nära förestående upplösning, förmådde ingifva honom mildare känslor. Intet tycktes sysselsätta hans uppmärksamhet så mycket som hertigens af *Norfolk* undergång, hvilken han på inga villkor ville släppa ur sina klor. Hans ondskefulla och hämdgiriga sinnelag afskräckte alla från att underrätta honom om hans förtviflade tillstånd. Slutligen tog *Sir Anthony Denny* mod till sig och gjorde despoten uppmärksam på, att hans sista timma nalkades.

Tvertemot allas förmodan åhörde honom konungen med beundransvärdt lugn och befalle derefter att kalla *Cranmer*. Men redan innan denna hans gunstling anlände till hans dödsbädd, var han mållös och kunde endast trycka prelatens hand till tecken att han dog, erkännande den katolska tron.

På detta sätt dog denne orolige och blodtörstige monark, ej beklagad af någon, i sitt 56 år, sedan han regerat i nära 38 år; han dog den 28 Januari 1547, endast 24 timmar före den, till den tappra hertigens af *Norfolk* afrättning bestämda tiden.

Konung Henrik den åttonde är begrafven i *Windsor*.

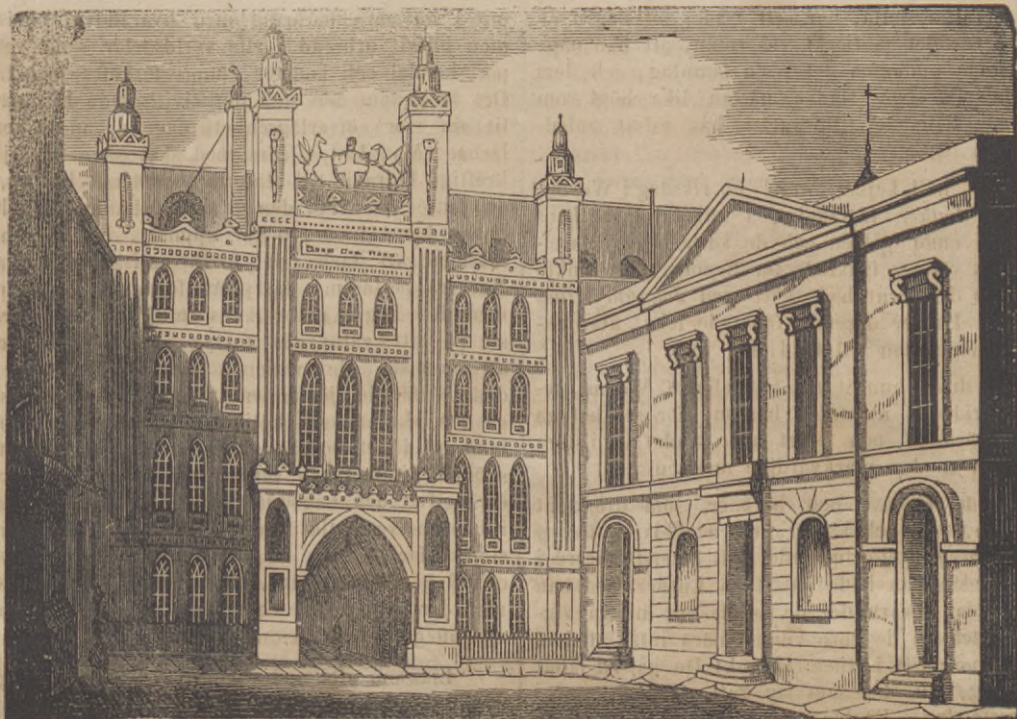

Enligt sednaste officiella uppgifter har London 1,876,676 inneväanare. Af dessa äro 200,000 brödlösa och lefva af det som de genom dels tiggeri och dels stöld förvärfva. Öfver 50,000 äro helt och hållet husvilla samt tillbringa nätterna vandrande på stadens gator, och sätta sig ner att sofva i den första krog som öppnas i grannskapet.

Den Förlorade Sonen, af Lionello Spada.

Rådhuset i London.

Ovvanstående träsnitt föreställer Londons Rådhus. Denna imponanta byggnad innehåller en sal, som rymmer 6 å 7 tusen personer och är bestämd att begagnas vid stora högtidligheter. Man ser derstädes marmor-monumenter af *Nelson*, *Bedford* och de båda ryktbara männen med namnet *Pitt*, äfvensom tvenne bildstoder, hvilka bära namnen *Gog* och *Magog*.

Hemligheten.

Demois. X*** hade lofvat sin hand åt en ung man, med det uttryckliga vilkor, att han helt och hållet skulle bortlägga det för henne så obehagliga tobaksrökandet. Den unga mannen, utomordentligt kär, gaf det åskade löftet, hvarefter bröllopet firades och några månader förflöto i en ostörd lycka. Då märkte den unga frun en ögonskenlig förändring hos sin man: han blef dystert och orolig, men förteg dock, oaktadt hennes böner om deltagande, orsaken till sitt lidande. Plötsligen blef han åter glad och munter, men var dagligen två timmar borta, utan att hans fru visste hvarthän han gick. Han föregaf att han hade behof af rörelse i fria luften, och att, emedan han var en rask fotgängare, han omöjligen kunde taga henne med sig. Nu blef det den unga fruns tur att förändras: hon intogs af ett stilla vemod och gret mycket. Äntligen fattade hon det beslut, att utforska sin mans hemlighet. Hon uppdrog en förtrogen att följa honom och sedan uppgifva för henne

det ställe dit han gick. Detta uppdrag förrättades och frun erfor då, att hennes man hvarje dag gick till ett litet hus i en af förstäderna och dröjde der tvenne timmar, hvarefter han helt glad åter gick derifrån. Nästa dag, vid den vanliga tiden, började mannen sin föregifna spatsärfärd, men på något afstånd följde honom hans hustru, och såg honom slutligen ingå uti det för henne uppgifna huset. Då äfven hon hade dit anländt, fattade hon, efter en stunds tvekan, beslutet att gå in uti detsamma. Hon kommer till en dörr och hör en man, gående med raska steg i rummet innanför. Hon igenkänner sin mans gång. Nu, vid målet för lösningen af sina tvifvel, förmår hon icke att dröja ett enda ögonblick längre; hon öppnar dörren och ser sin make! — sin man — selsatt att ur en präktig sköskumpipa blåsa kolossala moln af tobaksrök. — Detta var således hemligheten. Den unge mannen, alltför mycket van vid sin pipa, förmådde icke hålla sitt löfte och hade derföre påhittat detta medel att tillfredsställa sin böjelse. Hans fru, som tydligt fann det ensidiga i sitt vilkor, tilllät honom gerna att allt framgent hemma få röka sin pipa.

Lutherträdet vid Worms.

I fall en eller annan af mina läsare en gång skulle komma til *Worms*, vill jag råda honom att gå ett stycke utom staden och låta visa sig *Lutherträdet*. Detta träd är en alm och ett verkligt pragtträd, som stått der öfver 300 år och dock är friskt och grönt, ända till de yttersta qvistarne i toppen.

Den som berättar detta, har sett trädet för några år sedan. Då var det så tjockt vid roten, att han näppligen kunde omfamna det i sju famntag, och dess topp höjde sig öfver staden nästan lika högt som kyrktornen. Följande tilldragelse har gifvit anledning til dess namn.

År 1521 höll kejsar *Carl V* en riksdag i Worms, till hvilken *Luther* inständes, i anledning af hans predikningar emot påfven och de katholska villfarelserna. Hans vänner fruktade för honom, ty de tänkte på huruledes det förut hade gått med *Johannes Huss* i *Konstanz*. *Luther* deremot fruktade icke, utan anträdde med förtröstan till Gud, sin resa.

Då han hade hunnit till närheten af Worms, redo många riddare ut emot honom, för att betyga honom sin vördnad, och folket hade samlat sig i stora hopar för att se den märkvärdige mannen.

Bland de riddare och baroner, som drogo ut emot honom, var också den tappre riddaren *Georg von Frondsberg*, kejsarligt råd och öfver-fältherre i Tyrolen. Sedan han hade hälsat på *Luther*, red han vid hans sida, hvarunder de talade om många viktiga saker, och då de voro komne nära intill staden, sade *Frondsberg* till *Luther*: «Munk! Du går en långt farligare väg, än den som jag gått, till och med i de blodigaste slag. Fruktar du ej för att träda fram för kejsaren?»

Luther såg vänligt på honom, pekade på staden och sade: Om det också finnes så många djeflar i Worms, som der äro takstenar på husen, så vill jag dock icke frukta: ty Gud är med den goda saken.

Dessa trons och förtröstans ord inträngde djupt i riddarens själ, och han fortsatte ridten, tyst begrundande desamma. Då han hade hunnit till stadsporten, sade han till *Luther*: Tror du också att ditt förehafvande skall röna framgång? Då pekade *Luther* på en späd alm, som uppvaxit vid sidan af vägen, och sade: «Herr Riddare! så visst som denna planta en gång skall blifva ett stort träd, hvilket i höjd skall täfla med stadens torn, så säkert skall också min lära växa och vinna styrka; ty den är Guds egen lära.» Och det träd, som nu väldigt trotsar storm och oväder, är densamma lilla planta, hvarpå *Luther* en gång pekade, och det har tillfullo inträffat hvad *Luther* förutsade. Ännu i dag står trädet grönskande, och kallas *Lutherträdet*.

Detta träd erinrar om en stor tid och en stor man, men derjemte äfven om, att en rätt förtröstan till Gud gifver styrka i både nöd och död.

Om Sjöväsendets uppkomst och utveckling.

En ibland människans snillrikaste och viktigaste uppfinningar är den att bygga fartyg och segla öfver hafven. Det är sjöfarten som mest bidragit till kännedomen om länderna, nationerna och jordens alster. Genom den hafva de särskilda folkslagen kom-

mit i närmare beröring med hvarandra, christendomen blifvit utbredd i alla verdensdelar samt vetenskap, handel och konster vunnit förkofran och tillväxt. Det är genom den som det civiliserade Europa erhållit sin stora öfverlägsenhet öfver de andra verdensdelarna. Man kan således med skäl säga att sjöfarten kraftigt bidragit till staternas välstånd, kultur, lycka och anscende. För den grad af fullkomlighet, hvilken denna konst i våra dagar uppnått, har den huvudsakligen att tacka de matematiska vetenskaperna. Numera bestämmes fartygens form i öfverensstämmelse med den högre mekanikens resultat, och förlitande sig på sitt välbyggda fartyg, sin kompass och sina astronomiska observationer och beräkningar, vågar den oförfärade sjömannen tryggt plöja oceanens oroliga och skummande böljor. Dristigt styr han från land, ut i det bedrägliga elementet, hvarest han blott skönjer himmel och vatten. Ilande framåt, har han öfvergifvit den bebodda världen och vågat sig midt ibland hafvets alla faror. Med kraft kämpar hans starka fartyg mot de tornhöga, fragande vågorna och flyger, så att säga, nästan med vindens hastighet, mot den tillämnade hämmen, som ofta är tusentals mil aflägsen från hemmet.

Likasom alla andra konster och uppfinningar, har äfven sjöväsendet endast småningom uppnått denna sin nuvarande grad af fullkomlighet, och har därför likasom de, sin egen historia. Om sjöfartens första uppkomst saknar man tillförlitliga underrättelser, men man kan med sannolikhet antaga att fartyg funnits och att sjöfärder blifvit företagna ifrån den tid jorden blifvit befolkad. Troligen har ett på vattnet flytande trädstycke gifvit första anledningen till byggandet af farkoster, i början bestående endast af sammanbundna och sedermera af urhålkade trädstammar. Det första fartyg af någon betydighet historien vet att omtala, är *Noachs ark*. Denna ark hade hvarken segel, åror eller roder, utan beskrifves såsom endast drifven efter den Högstes behag, tills den, då vattnet efter den allmänna öfversvämningen föll, stannade på berget *Ararat* i Armenien. Längden på arken skall hafva varit 450, bredden 75 och höjden 45 fot. Dess form var aflångt fyrkantig och farkosten öfverbyggd med tak.

Man vet icke med visshet hvem som först uppfann bruket af åran, hvilket dock troligtvis skedde innan uppfinningen af segel, men man har trott att det var den egyptiska drottningen *Isis*, (sedan dyrkad under namnen *Kybele* och *Ceres*), hvilken först skall uppfunnit bruket af segel. Historien eller måhända rättare sagan, förmåler, att denna drottning, som gränslöst älskade sin son *Orus*, en gång, då denne saknades och icke kunde återfinnas, gick om bord på den första båt hon fann vid hafsstranden, och att hon, efter att hafva rott sig trött, slutligen stod upp i båten, tog sin slöja och spridde mot vinden, hvilket snart gaf båten fart, och hvarigenom således uppkom bruket af segel. Om egyptierna möjligtvis äfven hafva uppfunnit åran och rodet, så kan det icke från-

kännas Phenicierna hedern att hafva uppfunnit bruket af master.

Efter all sannolikhet voro också Phenicierna de förste som för ungefär 4000 år sedan begynte att bygga större och mera fullkomliga fartyg och företaga vidsträcktare sjöresor. Detta folk utgjorde en af forntidens mäktigaste nationer och bebodde en del af kustlandet vid Medelhafvets östra ända. Ett annat folk, som härstammade från Phenicierna, nemligen Carthaginienserna, och hvilka bebodde en landsträcka på Afrikas norra kust, vinnlade sig ännu mera om sjöväsendet. Dessa båda nationer hemtade bomull, guld och vin från *Egypten*; spanmål och olja från *Palestina*; ull, rökelse, ädla stenar och perlor från *Arabien*; elfenben, kryddor och väfnader från *Indien*; siden från *Babylonien*; slafvar, hästar och koppar från länderna vid *Kaukasus* och *Taurus*; vin från *Syrien*; metaller, isynnerhet silfver från *Spanien*; tenn från de *Brittiska öarne*, och bernsten från *Preussiska kusten*. Men de nöjde sig icke med att utbyta sina egna produkter mot andra länders alster; utan de hemtade äfven varor från främmande länder och förde dem till andra folk.

Vilja vi sätta tro till forntida berättelser, så skola grekerna hafva gjort sig förtjente af flera uppfinningar till sjöväsendets förbättrande.

Skeppet *Argo*, på hvilket grekerna, under *Jasons* anförande, företogo det namnkunniga sjötåget till *Kolchis*, skall hafva varit det första som blifvit försedd med roder. De fartyg, med hvilka phenicierna och carthaginienserna gjorde sina första sjöresor, voro, i jämförelse med nutidens fartyg, små och vanskapliga, och hade ungefär den form som månan i första kvarteret. Men med handels tilltagande byggdes fartygen allt större och af en ändamålsenligare form, och snart insåg man nödvändigheten af att bygga och utrusta äfven sådana fartyg, med hvilka kusterna och handelsfartygen kunde skyddas för fiendtliga angrepp. Sålunda uppkommo krigsfartygen. Dessa voro långa och smala, samt spetsiga i båda ändar och hade i början blott en rad åror på hvarje sida, samt fortskaffades endast genom rodd, då man deremot på handelsfartygen äfven begagnade segel, nemligen då vinden var gynnande. Först långt efteråt förseddes äfven krigsfartygen med master och segel. Grekerna indelade fartyget i trenne hufvuddelar: mellanstycket, framstammen och akterskeppet. Till det förstnämnda hörde kölén, som dock endast fanns på krigsfartyg. På *framstammen*, eller, som vi säga, *backen*, var ett slags torn, som länge bibehölls på dessa fartyg. Den var också utsirad med förgyllningar och bildhuggerier, föreställande djur, hjälm, lagerkransar och dylikt, mera passande för granulåtsfartyg än för krigsskepp. Den höga anfald, som så mycket utmärker grekiska arkitekturen, tyckes ej sträckt sig till skeppornamenterna, hvilka alltid voro prålande och onaturliga. Akterskeppet var af rund form och ytterst tungt. De äldsta ankarne voro af sten; sedermera gjordes de af träd med en stor kvantitet bly. Grekerna förstodo att bruka lodet, som kastades med kedja, men de nytt-

jade och stänger för att mäta vattnets djup. Sedan endast ett segel länge varit brukadt, infördes slutligen bruket af flera; dessa voro vanligtvis af linne, men också stundom af läder. Krigsskeppen voro utmärkte genom en hjälm, uthuggen i masttoppen och genom torn, beräknade att försvara egen besättning och oroa fienden. Deras rang eller storlek berodde på antalet af deras rader roddbänkar: det mest vanliga var tre eller fyra. Men man nöjde sig icke med fyrradiga galärer. Det säges att egyptiske konungen *Ptolomäus Philopater*, 200 år f. Christus, skall låtit bygga ett skepp med fyratio rader. Detta skepp blef derigenom så högt att det liknade en flytande ö. Dess längd uppgick till 500 och dess bredd till 70 fot. Besättningen utgjordes af 4000 man roddare, 400 matrosar och 3000 sjösoldater. Men mycket större var det som under *Archimedes'* ledning, 250 år f. Christus, byggdes i Syrakusa för konung *Hieros* räkning, och hvartill åtgick lika mycket timmer som till 50 större krigsskepp. Detta skepp hade en mängd af rum, galierier, trädgårdar, fiskdammar, stall, qvarnar, bad, ja till och med ett *Veneris* tempel. Golfven voro inlagda och föreställde märkvärdiga tilldragelser. I öfra delen af skeppet var en rymlig gymnastik inrättad; öfver allt der sådant kunde anbringas, funnos inläggningar, förgyllningar, målningar och skulpturer. Ett bibliothek fanns der äfven. Detta namnkunniga skepp var omgifvet af ett jernskrank, hade åtta torn med vallar, försedda med krigsmaskiner, synnerligast en, som slungade stenar om 300 marker på 1500 alnars afstånd, med många flera märkvärdigheter.

Såsom exempel på huru anseliga de flottor voro, hvilka begagnades under forntidens märkvärdigaste sjökrig, kan nämnas, att den flotta Perserna utrustade emot Grekland. 408 år före Christi födelse, bestod af omkring 1200 större och 3000 mindre fartyg. De större fartygen hade öfver 200 mans besättning hvardera. Folkmängden på hela flottan utgjorde en half million.

För att gifva ett begrepp om den nästan otroliga prakt som slösades på den tidens lustfartyg, må anföras det som den egyptiska drottningen *Cleopatra* låt bygga. Denna drottning, som i högsta grad förenade skönhet med allt hvad den mest förfinade konst vetat frambringa, hade i kärlekens nät fångat den romerske kejsaren *Antonius*. Hon lemnade Egypten för att möta sin älskare uti *Cilicien* — ett landskap i Mindre Asien — på ett fartyg som var belagd med guldplåtar och hade segel af purpurtyg, hvilka voro broderade med guld samt åror som voro beslagna med silfver. Framstammen pryddes af de mest fina och dyrbara sirater, och var så smydd med guldarbeten, att den spridde en bländande glans. Då hon ankom till mynningen af floden *Kydros*, användes alla medel att göra hennes tåg herrligt och lysande. Sjelf låg hon, i skönhetsgudinnans drägt, under en guldstickad tälthimmel, omgifven af gossar, hvilka voro klädda som kärleksgudar och fläktade svalka åt henne, under det att sköna flickor, klädda som gratier och hafsgudinnor, dels sutto på roddarbänkar, dels klättrade i fartygets silkestacklage, och för-

rättade matros-tjenst med hänförande behag. Öfverallt voro kostbara rökelsekärll uppställda, af hvilka luften fylldes med den ljuvaste vällukt. Under hela färden hördes flöjtspel och harpoklang från fartyget, och lockade innebyggarna på flodens stränder i oräkneliga skaror att komma och beundra det sällsynta och praktiga skådespelet.

(Forts.)

Något om Diamanter.

Diamanten var bekant redan i forntiden och ansågs såsom eldfast samt tillskrefs öfvernaturliga krafter. Plinius har öfver denna ädelsten gifvit en beskrifning, af hvilken man, oaktadt de bristande krystallografiska kännetecknen, lätt igenkänner densamma. Den var då en handelsartikel som af Karthagerna tillfördes Etruskerna. Men de gamle förstodo icke att slipa den och satte derföre högsta värdet på sådana som hade en paramidalisk form. Äfven de fyra diamanter, som prydde Ludvig IX:s konungamantel, hade naturliga spetsar. År 1476 upptäckte Ludvig van Berchem, en borgare i staden Brügge, konsten att slipa och polera diamanter, i det han dervid begagnade diamantstoff. Den första på detta sätt formade diamant egdes af Hertig Karl (den tappre) af Burgund. Denna sten förlorades i slaget vid Granson, men återfanns af Schweizare och blef, efter många öden, infattad i den spanska konunga-kronan. Det är sannolikt att de gamles diamanter kommo utslutande från Indien, och europeerna erhöilo sina derifrån ända tills de brasilianska diamantgrufvorna upptäcktes. Nästan alla de indiska grufvorna ligga i fornda konungarikerna Golkonda och Visapur, emellan Kap Komorin och Bengalen, vid foten af Orixabergen. Diamanterna från Golkonda äro de största, och de från Visapur de allmännaste. Men nämnde grufvor äro troligen icke äldre än sedan 15:de århundradet, och man vet icke med säkerhet från hvilka ställen i Ostindien romarne erhöilo sina diamanter. I den nyare tiden hafva diamanterna nästan utslutande kommit från Brasiliens minor. Dessa upptäcktes år 1728 i distriktet Serra do Frio, norr om Rio Janeiro. De förnämsta af dem äro de vid Mandange. De hafva ifrån deras öppnande till närvarande tid lemnat 3,024,000 karat (öfver 1300 skålpund). Ehuru produktionen aftagit på den sednare tiden, uppskattar man den dock till 25 å 30,000 karat årligen; men af denna quantitet utgöres den största delen af diamantstoff, i det att endast 8 å 900 karat kunna slipas.

Denna ädelsten har alltid varit ganska dyrbar. Oslipade diamanter säljas numera vanligen för omkring 16 riksdaler banko per karat (ungefär ett svenskt quintin). De diamanter som äro dugliga till slipning och icke väga mer än en dukat, säljas styckevis å cirka 24 rdr bko. Så snart vigten öfverstiger en karat, beräknas värdet sålunda, att man först multiplicerar antalet karat med sig sjelf och denna produkt

derefter med karatpriset. En diamant af 2 karat kostar således ungefär 2 gånger 2 gånger 24 rdr bko eller 96 rdr bko. Men är diamanten slipad, så anses han hafva ett långt större värde, och detta i förhållande till dess större eller mindre glans.

Diamanter af betydlig storlek äro ytterst sällsynta. Redan de 12- å 20-karatiga höra till undantagen. Också hafva dessa icke något bestämdt värde. Den största af alla kända diamanter är den som tillhör Radschan af Mathan på Borneo. Den har «det skönaste vatten», och väger 367 karat. Den anses såsom en talisman, af hvilken Radschans och hans familjs lycka beror. Den ryska kejsarens diamant väger 193 karat. Den har, oaktadt dess mindre sköna form, kostat öfver 500,000 Thaler. Den skönaste diamanten i Europa befinner sig i Frankrike och är känd under namn af «Regenten.» Den köptes af Hertigen af Orleans (under Ludvig XV:s tid) för 2½ millioner francs. Den väger 136 karat och uppskattas för det närvarande till 5 millioner francs. Den största brasilianska diamanten äges af portugisiska dynastien och väger 120 karat. Den är o-slipad och har ännu i dag sin naturliga form.

Tuppfäktingar i äldre och nyare tider.

Tuppfäktingar, en ungdomsförlustelse hos det engelska folket, i synnerhet bland dess lägsta klasser, voro redan kända bland forntidens folk, samt mycket omtyckta hos Atheniensarne. Man påstår, att tuppfäktingar redan på Solons tid hörde till de offentliga skådespelen; säkert är, att tuppfäktingar esomoflast höllos i Athen på Themistocles' föranstaltande. Grekerna hafva sannolikt genom Perserna blifvit bekanta med detta råa nöje; ty hos dessa, likasom i Ostindien, hade man redan i de äldsta tider tuppfäktingar, och stridstupparne i Ostindien voro företrädesvis berömda för deras mod och styrka. I England, der folket var nästan lika passionerad för detta skådespel, som spaniorerna för deras tjurfäktingar, höllos tuppfäktingar redan i tolfte århundradet; i det 16:de århundradet hade man här till och med flera utförliga verk, innehållande föreskrifter för stridstuppars födande, skötande och dresserande.

På grund af en så utomordentlig förkärlek för tuppfäktingen, använde man naturligtvis mycken uppmärksamhet på tupparnes skötsel och parning; ty ju vackrare, starkare och modigare dessa djur äro, desto större förlustelse har man vid åskådande af kampen dem emellan. Hufvudsaken beror på valet af en duglig höna; den bör nemligen vara af en god, solid race, stor och starkt byggd, i synnerhet bak-till. Hönans färg kan vara svart, brun eller brokig; likväl föredraga några de gula hönorna. När hönan har en upphöjning på hufvudet och sporrar på benen, så är detta ett säkert tecken titl taperhet. Öfver hufvud taget får hon hvarken vara tam eller tålig, icke heller får hon för mycket besväras af de

andra hönsen. Den bästa ligg tiden är från Februari till Mars månads slut. När hönan ligger på äggen, får hon icke störas; hon måste då ha mycket god föda nära intill sig, samt dagligen friskt vatten. Kycklingarne låter man vara tillsammans, intill dess de begynna att jaga och bita hvarandra; då insparar man dem som man vill uppdraga till stridstuppar, hvar för sig i ett särskildt rum med en fri plats, som likväl bör vara golflagd, att de ej må skada sina näbb.

Vid valet af stridstupparne iakttagas man följande regler. Hvarken de mycket stora eller de mycket små äro passande till dylika skådespel. Deras hufvud bör vara litet, ögonen stora och eldiga, näbben stark och något böjd vid roten; men i synnerhet böra benen vara starka samt i anseende till färgen likna fjädrarnes hufvudfärg. Sporrarne böra vara hårda, långa, litet krökta och stå i en rigtning inåt. En skarlakansröd krage omkring halsen antyder ett rikt mått af kraft och mod. När man utvalt en tupp i öfverensstämmelse med dessa föreskrifter, så afklippes först tätt intill huden dess kam och derefter dess kräffjädrar från hufvudet till ryggen; detsamma gör man med stjertfjädrarne och alla fjädrarne på krop-

pen baktill, som då får ett mycket rött utseende. Vingarne blifva jemyäl rundt afstubbade, dock så, att man snedt och spetsigt afskar hvarje fjäder särskilt, att de må blifva desto farligare för motståndarens ögon. Denna operation förnyar man någon tid, innan fäktingen eger rum, på det att den må försiggå i öfverensstämmelse med konstens regler. Allt beror härvid mycket på födan, som djuret får, i synnerhet innan det begynner kampen. Man plägar då i allmänhet, redan tio dagar förut, gifva tuppen raspadt bröd, doppadt i starkt öl. Till sjelfva fäktingen förses han under tiden med skarpa och långa jernsporrar, och sålunda är nu kämpen färdig och utrustad.

Tuppfäktingarne ega rum på en slags skådeplats, som i allmänhet omgifves af talrika åskådare, hvilka under tiden hålla vad med hvarandra om betydliga summor, huruvida den eller den stridstuppen skall vinna segren. Dessa af naturen hetsiga och genom retande föda ännu mer upphetsade djurs hårdnackethet, är ofta så stor, att man slutligen bär den döde bort från stridsplatsen, emedan tupparne äro för stolta att fly undan för hvarandra. (Forts.)

Tuppfäkting.

Washingtons Monument i New-York.

Grundstenen till detta monument öfver den store fältherre och statsman, hvilken Nordamerika har att tacka för sin frihet, lades den 19 Oktober 1847, i samma ögonblick man i denna stad emottog under rättelsen om nordamerikanska arméens intåg i Mexiko. Denna ceremoni företogs i närvaro af mer än 30,000 människor och under de mest storartade högtidligheter. I midten af den oöfverskådligt långa procession, som lågade till stället, såg man en praktfull vagn, öfver hvilken man anbragt en med den amerikanska örnen prydd baldakin, föreställande frihetens tempel. I midten af denna vagn, som drogs af sex ypperliga hästar, hade man placerat Washingtons byst på en piedestal, omgifven af tretton unga vitklädda flickor med frihetsmössor, såsom symbol af unionens ursprungligen tretton fristater. De ansenliga summor, som erfordrats för uppförandet af detta monument, hafva blifvit samlade genom subscription. Monumentet står på högsta punkten af den ö, å hvilken staden New-York är belägen, och kan synas ut på hafvet till ett afstånd af 50 mil. — Naturligtvis blefvo, vid

grundstenens nedläggning, flere tal hållne. Öfver sjelfva talarstolen sväfvade en gammal, till hälften sönderrifven fana, den samma, som Washington fordom planterat i New-York.

Anmälan.

ILLUSTRERADT MAGASIN

för

spridande af nyttiga kunskaper bland alla klasser.

Det menskliga vetandets allmänare spridande har under den sednare tiden och särdeles utomlands, mångfalldigt underlättats genom utgifning af populära tidskrifter. Bland dessa hafva isynnerhet de med afbildningar försedda, såkallade "**Magasiner**" visat sig vara ändamålsenliga. Äfven i Sverige hafva derföre några drömgångar af ett dylikt, under namn af "**Lördags-Magasin**", blifvit utgifne af Herr L. J. Hjerta i Stockholm; men sedan denna utgifning upphörde, har ännu icke något sådant, på en gång lärorikt och underhållande samt för alla klasser afpassadt arbete, utkommit i vårt fädernesland. I anledning häraf kommer att, från och med detta års början, utgifvas en dylik tidskrift, under titel: "**Illustrerad Magasin för spridande af nyttiga kunskaper bland alla klasser.**" Detta magasin kommer att innehålla en vald och omvexlande samling af intressanta historiska, ethnografiska, geografiska och naturhistoriska skildringar, åtföljda af xylografiska afbildningar, samt sålunda att för många mindre bemedlad utgöra en välkommen ersättning för saknaden af en vald boksamling.

Göteborg i Januari 1849.

Redaktionen.

Af "**Illustrerad Magasin**" utkommer på underteknads förlag och från mitt boktryckeri, i början af hvarje månad, ett häfte, innehållande 24 sidor i stort format, med 8 å 10 afbildningar, och således i omfång motsvarande 3 nummer af **Lördags-Magasin**. På en årgång eller 12 häften prenumereras med 2 Rdr Bko. — Prenumeration emottages i Göteborg hos Bokhandlarne Hr D. F. Bonnier, N. J. Gumpert och underteknad, äfvensom å rikets öfriga Bokläddor, samt å alla Kongl. Postkontor med tillägg af vanligt postafteode.

Illustrerad Magasin afsändes äfven under korsomsåg, då namn, karakter och adress tydligt uppgifvas, samt 2 Rdr Bko insändas till underteknad.

Lösa häften säljas å alla Bokläddor å 12 sk. bko.
Göteborg i Januari 1849.

Anders Lindgren.

GÖTHEBORG

SNALLPRESSTRYCK FRÅN ANDERS LINDGREN.

